

МУНИЦИПАЛИТЕТ



№ 10 — 1934

ОКТОБЕР

Helikunstnike aadresse

Tallinna:

- Arder, A.**, konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Toompuiestee 4—8.
Einer, Helmi, konservatooriumi lauluõpetaja „Estonia” teatrimaja, tel. 460-37.
Ernesaks, Gustav, muusikaõpetaja, Lembitu 8-a—1.
Franz, Erika, pianist, Kopli tn. 26—3.
Hellat-Lemba, L., konservatooriumi lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.
Kapp-Ruckteschel'i muusikakool, Vene tn. 16—6.
Koch, Thekla, klaverisolist, saade, tunnid, Pilve tn. 6—9.
Laan, Herbert, viiulikunstnik, Tatari tn. 21-a—15.
Lamp, Karl, cellokunstnik, tunnid, V. Patarei tn. 3—2.
Lipand, Ella, konsertlaulja, häälesaadja, Raudtee tn. 66—9.
Mohrfeldt-Viitol, H., konservatooriumi van. klaveriõpetaja, V. Tartu mnt. 12—11, tel. 455-97.
Norman-Raudkats, E., Kaupmehe tn. 17—7.
Palm, Rudolf, viiulikunstnik, Raadio-Ringhääling.
Tamm, Aino, Tallinna konservatooriumi lauluõpet., Tina tn. 23—20, tel. 302-40.

Klaveritööstus

K. SAAR

LIIVALAIA TN. 33. TELEFON 457-01.

Soovitab
otse töökojast **PIANIINOSID**,
mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt
võrdsed välismaa kuulsamate firmade
omadega. Parimaks tõenduseks — ostud
ja soovitused muusikatundjailt.

Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni tn. 4—7, tel. 447-78.

Toomingas, Vold., muusikaõpetaja, koorijuht, Paldiski mnt. 42-b—6.

Vaks, Julius, trompetist, konservat. van. õpetaja, Falkpargi tn. 18—7.

Nõmme:

Bölauf, Rita, konservatooriumi itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.

Leemets, Vold., viiuli ja teoreetiliste ainete tunnid. Nõmme, Oie tn. 29.



MUUSIKALEHE 1934. A. TELLIMISHIND:

E. Lauljate Liidu liikmeile — aastas	Kr. 2.—
Teistele	„ 2.25
Välismaale	„ 2.50

Ilmub 10 korda aastas.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Toimetuse ja talituse aadress: Tallinna, Lai tän. 7. * Telefon 431-82.

SISUKORD:

Tallinna konservatooriumi arenemisest 15 aasta kestel — Juhan Aavik.
Helikombinatsioonide värvingust — Vold. Leemets.
Idealistlikust ja realistsik-naturalistlikust suhtumisest ooperisse kui lavalis-muusikalisse suurvormi — E. Roos.

Lavastaja tööst — Leo Soonberg.
Uuemat muusikaliteratuuri.
Meeskooride nurk.
Oper ja kontserdid.
Paul Pinna juubeliks — A. Adson.
Mitmesugust, illustratsioonid, naljad.

Järgmine „Muusikalehe“ nr. ilmub 25. novembril.



muusikaleht

TALLINNA KONSERVATOORIUMI ARENEMISEST 15 AASTA KESTEL

Juhan Aavik

Eesti rahvas armastab muusikat. Seda tõendavad võrratu hulk rahvaviise, mis on kogutud Tartu rahvaluule arhiivi, seda tõendavad need arvukad laulu- ja pillikoorid, mis tiheda võrguna on levinenud üle kogu maa, seda tõendavad meie laulupeod, millede traditsioon on saanud rahvusliku omapära väljenduseks ning mille järele teisedki rahvad hindavad kõrgelt eesti muusikaharrastust, eesti muusikakultuuri. Esimene üldlaulupidu a. 1869 Tartus pani aluse kunstmuusika arengule koorilaulu alal Eestis. Selle laulupeo kava sisaldas paratamatult võõraid viise — eesti sõnadele sobitatuid. Ainult kaks laulu olid selles kavas eesti helilooja Kunileidi loodud. Läks palju aega ja aastaid, enne kui saadi nii kaugele, et terve laulupeo kava koorilaulu osa sisaldas eesti algupäraseid töid. See sündis seitsmendal üldlaulupeol 1910. a. Kuid pillikooride kava oli ka sel laulupeol veel võõras. Läks veel aega, enne kui saime tervena eesti kava — ja see teostus 9 üldlaulupeol 1928. a. Esimesel laulupeol oli umbes 800 tegelast, 10. laulupeol 1933. a. umbes 15.000 — s. t. 64 aasta jooksul kasvas tegelaste arv umbes 20-kordseks. Need arvud räägivad suurest edust meie rahva muusikalises arengus. Sääraseid kiiretempolise progressi tunnuseid leiame ka teistel muusikaladel, mis kuuluvad juba rohkem professionaalsesse, kunstmuusika valdkonda, nagu helilooming, ooperimuusika, instrumentaalmuusika ühes sümfoonilise toodanguga. Nende alade areng langeb viimsete aastakümnete ajajärku.

Seda nähtavat edu tingib meie rahvas tungiv muusikaharrastus ja meie muusikaelu juhtijate — pilli- ja laulukoori juhtide kui ka teiste professionaalmuusikute — visa ja suur töö. Ent kõige selle aluspõhjaks on muusikaline haridus.

Varemajal pidid meie muusikaelu arendajad ja tegevad muusikud saama väljas

võõra kultuuri keskel oma haridust. Kuigi võõraste rahvaste muusika õppeasutused olid hääd ja kuulsad, puudus neil aga üks oluline ja tähtsaim tegur: nad ei suutnud anda meie oma muusikalist vaimu, nad ei suutnud kasvatada meie oma rahvusliku muusika ideoloogiat, vaid nad olid sunnitud pakuma meile üldmuusikaliste hüvede kõrval osakese võõrast sisu. Sellepärast telkkis tarvidus muusikalise õppeasutuse järgi, mis pääle üldmuusikalise külje kasvataks meie muusikalist noorsugu meie oma rahvusliku muusika vaimus. See asutus pidi töötama meie oma pinnal, meie oma rahva keskel. Kaua mõlgutati mõtteid sellest vajadusest, kuid teostamisele võidi asuda alles siis, kui oli saavutatud Eesti riiklik iseseisvus. Järgnevalt asutati kõrgemad muusikakoolid Tallinnas ja Tartus, mis mõlemad avasid oma tegevuse 1919. a. sügisel.

Tallinna muusikakooli asutamise esimehe mõte ja selle avalik väljendus tekkis esmakordselt Estonia Muusika Osakonnas (EMO) protokoll 4. apr. 1918, s. t. 40 päeva pääle Eesti iseseisvuse väljakuulutamist). EMO oma koorijuhi A. Topman'i eestvõttel teeb vastava ettepaneku Estonia Seltsi juhatusele, kes küsimuse selgitamiseks asutab komisjoni koosseisus: h-rad Linnamägi, Lepa, Topman, Einer (prot. 22. aug. 1918). „Estonia” juhatas otsustab küsimuse esitada pääkoosolekule (prot. 15. nov. 1918); pääkoosolek 17. nov. 1918 otsustab küsimuse jaatavalt.

Nagu teada, algas vahepeäl Vabadussõda, mis loomulikult takistas asja edasist arendamist, kuid juba 9. mail 1919 alustab komisjon värskendatud koosseisus (G. Hellat, M. Lüdigi, R. Kull, A. Topman) uuesti tegevust muusikakooli kavade ja sihtjoonte väljatöötamisega. Asutati muusikakooli kuratoorium insen. G. Hellat'i juhtimisel. 16. mail 1919 kuratoorium võtab vastu muusikakooli põhikirja ja ot-

sustab muusikakooli avada eeloleval sügisel.

7. juulil ilmus ühes Tallinna lehes kirjutis, kus skeptiliselt suhtuti muusikakooli asutamisele „...ei või ometi loota, et Saksamaalt, Rootsist või Soomest meie konservatooriumi hakkaks õpilasi kokkuvoolama.” Nii kirjutati, kuid säärane avaldumine oli liig sihulik, sest meie rahva seas leidus küllalt andelist noorsugu, kes vajasid muusikaharidust. Selles mõttes vastati ka muusikakooli asutajate ringkonnast ajalehes ilmunud kahtlustavale kirjale ja seda tõendas ka pärast elu, sest muusikakooli registreerisid juba enne avamist umbes 400 õpilast, milline arv pärastpoole kasvas 600-ni.

10. sept. 1919 kinnitati haridusminister Kartau' poolt kooli põhikiri ja õpetajate nimestik. Kuigi kooli asutajad mõtlesid konservatooriumile, anti haridusministeeriumi poolt nimi natuke tagasihoidlikum — „Tallinna Kõrgem Muusikakool”. Nähtavasti oli eespool mainitud skeptiline ajalehe artikkel siiski avaldanud niipalju mõju.

28. septembril avati kooli tegevus „Estonia” kontsertsaalis piduliku aktusega kuratooriumi esimehe Georg Hellat'i ja kooli direktori Mihkel Lüdigi' poolt ja 29. septembril algas õppetöö, mis toimus esialgul „Estonia” kontsertsaali juures olevais ruumes, kuna „Estonia” oli kooli juriidiline peremees.

Kooli õppejõududeks olid esimesel õppeaastal järgmised isikud: direktor Mihkel Lüdigi — oreliõpetaja, inspektor Samuel Lindpere — obligat.-teooria õpet.; spetsiaalteooria ja kompositsioon — Peter Süda; klaveri alal: Alice Segal, S. Hörschelmann-Antropov, G. Ruckteschell, H. Mohrfeldt-Viitol, A. Kelchen, J. Jürvetson, E. Franz, S. Bakanovski, M. Fink, V. Saarman, V. Padva, V. Leiman, M. Visnapuu — 13 õppejõudu (viimased kaks obligat.-klaver); laulus Mathilde Lüdigi-Sinkel, G. Nasimov, A. Malzev, E. Helman — 4 õppejõudu; viiulil J. Paulsen, E. Bullerian, A. Pappmehl; cellole R. Bööcke, kontrabassil L. Juht; puhkpillidel — A. Schutinski (flööt), B. Lukk (klarnet), J. Vaks (trompet); obligat.-teoreetilistes ainetes — A. Topman, G. Reder, L. Neuman, seega kokku 28 õppejõudu. Nendest on praegu konservatooriumi õppejõud, prof. J. Paulsen, prof. R. Bööcke, prof. A. Topman, van. õpetajad S. Hörschelmann-Antropov, H. Viitol-Mohrfeldt, A. Pappmehl, A. Schutinski, G. Reder, B. Lukk ja J. Vaks. Kõik nad on pälele J. Vaks, kes vahepeäl oli mõned aastad mujal, vahetpidamata töötanud konservatooriumis ning oma oskused ja pedagoogilised võimed pühendanud sellele asutusele.

Nendest esimestest õppejõududest on surma läbi lahkunud A. Segal, V. Leiman, V. Saarman, P. Süda, L. Neuman ja S. Lindpere. Hiljem surma läbi lahkusid P. Ramul, direkt. J. Tamm ja S. Heinrichs. Olgu nende mälestus meile püha.

Ruumide suhtes oli „Estonia” küll lahkesti tulnud vastu muusikakoolile, kuid loomulikult läks sääl varsti kitsaks, kui kool oma 600 õpilasega asus tööle. Nii kujunes ruumide küsimuse lahendamise kardinaalsemaks muusikakooli arenemise loos, ning selle rahuldava lahenduseta oleks ka muusikakooli töö muutunud otse võimatuks.

Siin tulid appi Tallinna ärimed, kes kuratooriumi esimehe G. Hellat'i ja direktor M. Lüdigi' õhutusel eesotsas G. Pihlak'aga annetasiid niisuguse summa, millega võidi asuda oma maja ehitamisele lasteaias platsil. Linnavalitsus andis selleks kasutada krundi. Maja valmis 1922. aastaks; selle väärtsus oli umbes kolm miljonit marka ning see moodustas esimese osa hoonest, milles konservatoorium asub praegu. Maja püstitamisel on suured teened tookordsel kuratooriumi esimehel ins. G. Hellat'il; ta oskas asja nii korraldada, et kõrgem muusikakool, kellele õieti polnud mingisuguseid summe, sai kolmemiljonilise kinnisvara omanikuks. Kuigi see ehitus välises nägususes jättis soovida, — kuna see moodustas ainult osa kavetatud tervest hoonest — ning sellepärast seda hinnati seltskonnas teatud halvaks panuga, oli sellel puudulik majal siiski suur tähtsus, sest K. Muusikakool leidis sääl alualuse ja oma esimese iseseisva kodu.

Vahepeäl 1920. a. opteerusid Venemaalt Eestisse Peterburgi konservatooriumi professorid T. ja A. Lemba'd ning J. Tamm, Astrahani muusikakooli direktor A. Kapp ja veel klaveripedagoog P. Ramul.

Eesti muusikakultuur oli niivõrd edenenud, et ta võis nüüd neile — tunnustatud tüsedatele muusikutele, kes seni tegutsesid võõrsil, anda tööd Tallinna Kõrgemas Muusikakoolis, kasutades neid kui vilunud pedagooge ja autoriteetseid muusikuid. Kohad neile vabanesid selle läbi, et mitmed nooremad jõud edasiõppimise otstarbel loobusid kohtadest.

Kevadsemelstril 1923 valiti direktoriks prof. Jaan Tamm ning samal ajal asutati Konservatooriumi Selts, kellele „Estonia” kui senine kool juriidiline peremees viimse andis üle.

1923. a. muudeti Tallinna Kõrgem Muusikakool Tallinna konservatooriumiks ühes vastavate õigustega ja 1925. a. kinnitati Haridusminister Rahamäe poolt uus põhikiri. Sama aasta kevadel laskis konser-

vatoorium välja oma esimese lennu lõpetajaid-helikunstnikke. Need olid: klav. alal Edith Teige, Stella Lukk, Stanislav Schultz, orelil Johannes Jürgenson, Peeter Laja, metsasarvel Albert Kõhelik, August Strandberg, klarnetil Eduard Simson, keskkooli laulu- ja muusikaõpet. kl. Leontine Prommik, ekstermina laulu alal Aleksandra Ponomarev.

1925. a. oktoobri kuul valiti ja kinnitati uue põhikirja järele esimesed professorid ja vanemad õpetajad. Professoriteks valiti senised vanemad eriainete õpetajad R. Bööcke (cello), A. Kapp (sp.-teooria ja kompositsioon), J. Paulsen (viul), V. Ramul (klaver), A. Topman (orel). Vanemateks õpetajateks valiti senised nooremad õpetajad S. Heinrichs (klaver) ja Nik. Sternberg (laul). Enne oli konservatooriumis kolm professorit: T. Lemba, A. Lemba ja J. Tamm, seega konservatorium sai kokku 8 professorit.

Direktor M. Lüdigi ajal kool organiseerus ja elas läbi oma sünnitusvalud. Jaan Tamm oli direktoriks 10 aastat (1923—1933) kuni surmani. Tema ajal asutus stabiliseerus nii majanduslikult kui sisuliselt: asutati Konservatooriumi Selts, täiendati põhikiri, saadi konservatooriumi nimi, millele vastavalt redigeeriti ja täiendati õppekavad. Samuti teostati ka konservatooriumi juureehitus, mis liidetult endise majaga moodustab juba nägusa ja võrdlemisi soodsa konservatooriumi kodu. Kuid lõplik see veel ei ole, ning selle läbiviimine kui ka üldse konservatooriumi väljaarendamine on praeguse konservatooriumi lähem ja tähtsam ülesanne.

Konservatooriumi esimesest lennust on möödunud 10 aastat. Kokku 10 lendu andsid 234 konservatooriumi lõpetajat — diplomiga või lõputunnistusega. Suuremalt jaolt kõik on end rakendanud tööle kodumaa muusikaelu mitmekülgeks arendamiseks.

Konservatoorium on annud pedagooge (keskkooli laulu- ja muusikaõpetajaid), koorijuhte, orkestrijuhte, organiste kirikutele ja kogudustele, muusikaelu juhtivaid jõude peaaegu kõigile väikelinnadele Võrust kuni Kuruasaareni — ja ka maale. Ühes teoloogidega, juristidega ja arstidega leiavad enesele tööd ning tegevust ka akadeemilise haridusega muusikud: muusikakooli ja eratundide õppejõud, solistid, kooriliikmed ja orkestrandid teatrites. On kujunenud rahvuslikke heliloojaid, kellede hulka langeb ka esimese eesti ooperi looja; ülikooli muusikaõpetaja ja mitmesugused muud tegelased kuuluvad Eesti konservatooriumi lõpetajate perre. Kui Eesti muusika viimase 15 a. jooksul on mitmekülgselt edenenu, selle tase tähelepanu

väärivalt tõusnud, siis selles kindlasti oma osa jääb konservatooriumile.

Konservatoorium on Eesti nime tutvustanud ja endale leidnud tunnustust ka välismaail, kus muuseas rahvusvahelistel võistlustel Tall. konservatooriumi lõpetajad on saanud auhindu ja tõendanud seega meie konservatooriumi rahvusvahelist võistlusvõimet.

Kuigi konservatoorium esijoonel on kõrgem muusikaline kutsekool, jääb talle selle kõrval veel oma teine ideeline ülesanne — kanda muusika kaudu seltskonda seda



Mihkel Lüdigi,

Tallinna Kõrgema Muusikakooli asutaja ja direktor kuni 1923. a.

õilsust, mis teeb inimeste hinged humansemaks ja aatelisemaks, ning viia seda meie perekondadesse, meie kodudesse.

Konservatooriumil on praegu 328 õpilast ja 33 õppejõudu. Õpilaste kahanemine endise 600 vastu on loomulik ja näitab, et elu ise reguleerib selle ebaproportsionaalsuse, mis kooli asutamisel kerkis esile liiga spontaanselt.

Konservatooriumi eksistents on rajatud õpperahadele ning haridusministeeriumi kaudu antavatele riiklikele — ja vähemal määral Tallinna linnalt saadavatele — toe-

tustele. Pääle selle annab kultuurkapital ja T. linn veel õpilaste stipendiumideks teatavad summad. Konservatoorium on tänu-lik neile allikatele, mis võimaldavad tema olemasolu, et täita ja teostada oma täht-
 -sat ülesannet Eesti muusikakultuuri taime-
 -laval.

Konservatoorium täidab riiklikke ja rahvuskultuurilisi ülesandeid, sellepärast ka riik on teda võtnud suurema toetuse kaudu oma kaitse alla. Et oma eksistentsi kindlustada, oma tööd veel rohkem koos-
 -kõlastada riiklike ning rahvuskultuuriliste

ülesannetega ja nõuetega, oleks loomulik, kui ta muutuks riiklikuks asutuseks. Sel-
 -leks leidub praegu ka soodsaid väljavaa-
 -teid.

Konservatooriumi juhatuse, õpetajas- ja õpilaskonna ühine töötahe ning ideeline suhtumine oma õilsatele ülesannetele kind-
 -lustab eesti muusikakultuurile tema eduka arengu; tähtsa haridusliku töö viil kandub aatelite kasvandike kaudu üle kodumaa.

Olgem õnnelised, et Eestil on oma kon-
 -servatoorium, kus eesti muusika võib elada, kasvada ja õitseda.

HELIKOMBINATSIOONIDE VÄRVIKUST

Vold. Leemets

Tänapäeva muusika omab n. n. vertikaal-
 -set iseloomu, mille tunnuseks on kahe või enama tooni üheaegne ja kooskõlaline heli-
 -semine mitmesuguses kõrguses. Teadagi ei sünni helide niisugune ühendamine juhus-
 -likult, vaid kindlate reeglite ja muusikalise loogika põhjal. Ühtlasi iga selline verti-
 -kaalne helikombinatsioon, eriti aga „akord“ osutub tervikuks omaette, kusjuures seda

tervikut moodustavatel üksiktoonidel iga-
 -ühel on oma kindel ülesanne ja erilaad. Akordi võib võrrelda hoonega. Nagu vii-
 -masel, nii leidub ka akordil oma põhi, alus-
 -pind (bass), katus (sopraan) ja sisustus
 - (keskmised hääled).

Väljudes sellisest vaatepunktist, ei saa ammutada harmoonia mõistet paljalt koos-
 -või lahkukõlaga, konsoneerimise või disso-
 -neerimisega. Need on puht füüsilised näh-
 -ted, kuna harmoonia pakub ka psüühilisi momente, milliseid muidugi ei tohi hüljata, kui soovitakse selgitada harmoonia mõistet
 - iga külgsealt. Õieti peaks omistama päätähtsust just sellele psüühilisele (estee-
 -tilisele) küljele. On ju kunst eelkõige vai-
 -m u a v a l d u s, hingeeluline ja alles siis füüsiline nähe.

Üks või teine akord, ühes või teises asen-
 -dis võib väljendada kas jõudu või loobu-
 -must, julgust või kahtlemist, rahu või ra-
 -hutust, tungi või passiivsust. Selliseid psüühilisi variante pakub komplitseeritud
 - tänapäeva muusika niivõrd ohtral määral, et muusikaesthetika ilalgi ei tarvitse kur-
 -ta materjali vähesust. Vastupidi, seda lei-
 -dub niisuguses ammutamatus külluses, et esteetikud suudavad siin teha ainult üldi-
 -seid oletusi ja tõmmata üksikuid
 - piirjooni.

Algame tavalise mažoor-akordiga. Ta on midagi lõplikku, kindlat ja stabiilset
 - eriti veel põhikujus — ta vihjab kõiku-



Jaan Tamm,

Tallinna Konservatooriumi direktor 1923—1937.

matule optimismile ja positiivsusele. Juba kvartsektakordis väheneb see stabiilsuse tunne, kuna sekstakord üsna selgesti tundub ebakindlana, lõpetamatuna. (Akordil puudub massiivne aluspind, terts igatseb üleminemist kvarti. — Olgu iseloomulikuna märgitud, et seda akordiasendit harrastavad pessimismi kalduvad heliloojad, nii romantikud j. t.).

Probleem avardub, kui vaatlusele võtta kõik 7 skaala astet. Siin on ülimal määral stabiilne I aste. Temale liginevad teisedki pääkolmkõlad IV ja V astmel. Vähem kindlatena tunduvad II ja VI aste, kuigi veel nemadki omavad loomulist struktuuri. VII astme vähendatud septakord toob endaga kaasa alteratsiooni uudust (näit.: do-diees, mi, sol, si-bemoll). Ta ei kanna enam niivõrd selle tonaalsuse tunnuseid, kuhu ta tahab kuuluda VII astmena, vaid eelkõige matemaatilist iseloomu: oktav jaguneb nelja võrdsesse ossa, iga osa väike terts.

Suurendatud kolmkõla mõjub juba hoopis lahtisena. Kujutelles teda ehitatuna do-mažoori I astmele (do, mi sol-diees; oktav jaotatud kolme võrdsesse ossa), ei saa kuidagi õigustada temas leiduvat sol-dieesi.

Veelgi rahutumaks, paradoksaalsemaks, „atonaalsemaks” osutub kombinatsioon, kus oktav jaguneb kahte võrdsesse ossa (k a k s k õ l a d o, f a - d i e e s, d o - m a ž o o r i s). Siin tonaalne baas ähvardub kaduda juba täiesti.

Tarvitades kolme viimsena mainitud „julget” akordi ja neid üksteisega sidudes, märkame peagi, kuis tuhmub tonaalsuse põhimõtte ja stabiilsus ning tähelepanematult saabub mõiste atonaalsusest ja tema rahutusest.

Juba toodud näidetest selgub helikombinatsioonide erivärvingute rohkus. Veelgi rikkalikumaks muutub tegevusväli, kui vaatluse alla tõmmata ka üksikuid tonaalsusi ja nende erivärvinguid. Tonaalsuste omapära jooni mõistsid eritella juba klassikud. Nad sageli omistasid üksikutele tonaalsustele teatud vaimset sisu. Erilise teadlikkusega rändas seda aga Wagner oma muusikadraa-

mades; kindlate kaalutluste põhjal kasutab ta oma teoste tegelaste ja dramaatiliste situatsioonide iseloomustamiseks kord üht, kord teist tonaalsust.

Kuivõrd vaidlematult ja täpselt üldse saab määrata tonaalsuste iseloomu, olgu



Juhan Aavik

Tallinna konservatooriumi direktor alates 1933.

iseküsimus. Kindel on aga selle iseloomu olemasolu ning — lahkarvamisi mitte arvestades — oma liigituski, mida pooldab muusikaesteetikute enamik. Selle järgi oleks:

Do-mažoori iseloom igapäevne, harilik, loomulik.

Sol — kena, miniatüürne, kerge.

Re-bemoll — kirklik, tore.

La-bemoll — tagasitõmbuv, vaikiv kirk.

Mi-bemoll — energiline, tume.

Si-bemoll — jõuline, stabiilne.

Fa-diees — müstiline, õudne, rusuv.

Rebemoll — kirklik, tore.

La-bemoll — tagasitõmbuv, vaikiv kirk.

Mi-bemoll — energiline, tume.

Si-bemoll — jõuline, stabiilne.

Fa — lihtne, naiivne, loomuline.

Uskudes ja leppides sellise liigitamisega, võib toodud tabelit hoolsasti vaadeldes jõuda järgnevatele tähelepanekutele:

1) Väljudes do-mažoori „harilikkusest“ kaudu tõusvat kvindiringi, kasvab meeleoluline dünaamika järjekindlasti, saavutades oma haripunkti si-mažoori optimismis. Siis, järsku murdudes ja sattudes fa-dieesi müstilisse õhkkonda — nagu põledes läbi en h a r m o o n i l i s e s p u h a s t u s t u l e s, algab tagasitõmbumine (la-bemoll), kuni jõutakse fa-mažoori teed tasandaval vahesobitusel taas endise meeleolu juure. Selline ringkäik pakub erilist huvi veel sellega, et ta üldjoontes seisab kooskõlas ühe teise esteetilise väitega, mille järgi dieeside tarvitamine vihjab püüet valgusele, elurõõmule, tõusule, kuna bemollid endas kannavad languse, tagasitõmbumise tendentsi. Nii „tõustes“ kaudu kvindiringi saabub

maksimaalne „dieesiline“ mulje si-mažoori elujaatavuses. Fa-diees alias sol-bemoll sisaldab endas bemollide kogu „traagikat“, mis pikapääle väheneb, mida lähemale jõuda do-mažoorile.

2) Kui kõrvutada tonaalsusi, mis üksteisest asuvad tritonuse kaugusel, siis (näit.: do — fa-diees või fa — si) osutuvad need alati oma iseloomult kontrastseteks. Jällegi tähelepanu vääriv kokkusattumus (kui mitte enam!), kuna tritonust loetakse üsnagi „revolutsiooniliseks“ nähteks.

Siin toodud liigitamine piirdub mažooriga. Umbes analoogilist pilti pakub ka minoor, kuigi mitte nii selgejooneliselt, kuna tema spetsiifiline „minoorsus“ endale esijoones nõuab tähelepanu. Siin tuleks erivaatlusele võtta mažoori ja minoori vahet; sellest võimalust mööda järgnevatel numbrites.

IDEALISTLIKUST JA REALISTLIK-NATURALISTLIKUST SUHTUMISEST OOPERISSE KUI LAVALIS-MUUSIKALISSE SUURVORMI

E. Roos

Kunsti olemuse ja ülesannete kohta on alati valitsenud lahkarmamus juba sellest ajast saadik, kui kunsti enesemeeltestus on hakanud väljenduma analüüsi taotleva kunstiteooria ja iseteadliku kunstikriitika kaudu. See lahkarmamus on kestnud meie päevini ja püsib niikaua, kuni seisab leppimatus vastolus kaks põhiliselt erinevat suhteviisi kunstisse: idealistlik ja realistlik. Meie kõigile on tuttav küsimus: kas on kunstniku ülesanne tõetruult kopeerida tegelikust või peab ta sellest esitama oma siseilma nõuete kohaselt ümbermoodustatud ideaalkujutise; lihtsamalt öeldes — kas kunstnik peab kujutama seda, mida ta tajub, või seda, mida sisendab talle vaba fantaasia? Esimesel juhul saaksime realistlik-naturalistliku, teisel — idealistliku suhteviisi.

Vastavalt sellele põhiküsimusele ja tema kahe- või kolme võimalusele on ük-

sikulil stiiliperioodidel ja üksikute kunstnike poolt esikohale säetud kord üks, kord teine vaateviis, ja ka publik on jagunenud kahte leeri, kusjuures realistliku voolu pooldajad leiavad idealistliku kunsti olevat liiga mageda ja eluvõõra, kuna idealismi kaitsjad omakorda heidavad realismile ette jämedust ja orjalikkust.

Muusikat tema absoluutsel kujul see vaadete vastolu on riivanud siiski võrdlemisi vähe. On ju muusika oma olemuselt enam-vähem puhtidealistlik vaimusünnitis, kus naturalistlik looduseimitatsioon, võrreldes teiste kunstidega, avaldub kaunis tagasihoidlikult. Seda teravamini puhkeb aga esile vastuolu kahe voolu pooldajate vahel, kui pöörame pilgu absoluutselt muusikalt näiteks ooperile, mis liites eneses kõik kauniskunstid ühiseks tervikuks, osutub vastasrindlaste heitluse sündsaimaks tallermaaks. Käesolevate ridade ülesanne

ongi vaadelda, missugused perspektiivid avanevad mainitud kahe suhteviisi rakedusel ooperi kui uusimal ajal kõige vaieldavama muusikalise ning lavalise suurvormi arvustuse teenistusse. Siinjuures ei hakka me pikemalt arutlema ooperiprobleemi kui niisugust, eeldades, et see on lugejaile isegi küllalt tuttav sellekohastest kirjutistest ajalehis ja mujal. Tahame ainult lühidalt vaadelda, mida võiks öelda ooperi eluõigustusest ülalesitatud vaatepunktide valgel. Selleks peame kõigepeält püüdma selgitada, kui suurel määral ta suudab rahuldada ühe või teise kunstilise suhteviisi esindajaid publiku hulgast. See

tideks aga, mis eraldavad teda draamast, on muusika ja ballett, õieti küll ainult esimene, sest ballett kui mitteobligatoorne element ilmestab enam juhuslikku laadi, kuna muusika on ooperiga lahutamatult seotud. Täheleb, et vastata äsjaesitatud küsimust ühe või teise käsitlusviisi maksvuselepeäsu kohta üksikute ooperielementide juures, tuleb vaadelda, kuidas muusika kui ooperi iseloomustavaim moment mõjustab teistes elementides avalduda püüdvat realismi või idealismi. Kuna aga, nagu nägime, muusika ise oma olemuselt kalduv idealismile, siis on isenesest selge, et idealistlik tendents ooperis leiab muu-



Tallinna Kõrgema Muusikakooli esimesed õppejõud: I rida — H. Mohrfeldt-Viitol, A. Kelchen, S. Antropov, E. Helman, M. Lüdlig, A. Segal, M. Lüdlig-Sinkel; R. Büেকে, J. Paulsen, L. Neuman. II rida — V. Leiman, J. Jürvetson, A. Pappmehi, E. Franz, G. Rucktessell, M. Fink, S. Lindpere, S. Bakanovski, G. Nasimov, P. Malzer, P. Süda. III rida — A. Schutinski, J. Vaks, G. Reder, B. Lukk, V. Saarman, V. Padva; puudub A. Topman.

küsimus omakorda nõuab aga selgust, missugusel määral idealistlik ja realistlik käsitlusviis pääsevad maksvusele ooperi üksikute elementide juures.

Teatavasti ooper tahab olla süntees kõrgist kauniskunstidest. Tema elementideks on poeesia, muusika (nii vokaalne kui instrumentaalne), näitekunst, ballett ja kujutav kunst. Iseloomustavaks elemen-

sikalt aina kinnitust, ja küsitavaks jääb veel ainult, kuidas mõjustab muusika realistlikku käsitlusviisi üksikute ooperielementide juures.

Mis puutub sõnaliselle küljesse, siis on kaua valitsenud ekslik eelarvamus, nagu oleks muusika librettos avalduda püüdvale realismile kuidagi takistuseks, ja ümberpöörduvalt, nagu peaks realistlik sõ-

nastus paratamatult diskvalifitseerima idealismi taotleva muusika. Selle eksiarmuse kummutas täieliselt Mussorgski, näidates, et igasugusele realistlikule dialoogile (ka proosalisele!) võib kirjutada sobiva ooperimuusika. Selleks tegi ta tolle aja kohta hulljulge katse valada Gogol'i proosanäidend „Naisevõtt” muusikasse, ühtki sõna muutmata, missuguse ettevõtte poolelijääk poidnud tingitud nii väga katse tagajärjestusest — sest lõpuleviidud osa (I akt) on Mussorgski enda kaastegevusel sõpraderingis kantud korduvalt ette) — kui just muude tööde, eriti „Boris Godunov'i” komponeerimise käsilevõtmist, mis-suguses teoses sõnastuslik naturalism avaldub veelgi lopsakamalt, ilma et muusika seda põrmugi pidurdaks. Muidugi ei taha

nud samuti venelaste, „mogučaja kučka” eriti Mussorgski oma „Boris Godunov'is” ja Borodin „Vürst Igor'is”, kus rääkimata takistusest, muusika on nii laulu kui ka orkestrisaate näol naturalismile näitekunstis koguni toeks ning selgitajaks, illustreerides üllatava karakteristlikkusega üksikuid tehteid ning liigutusi. Kui aga vanemais itaalia ooperis laul tihtilugu osutub takistuseks loomulikule mängule, eriti kurikuulsais surmaeelseis aariais, mis on tavalisest hoopiks näkku igasugusele realismile, siis säärase ekstsesside kohta seisukohavõtt ei kuulu käesoleva harutluse raamidesse, mis tegeleb küsimusega põhimõttelisest, mitte aga ajaloolis-traditsioonilisest küljest. Ka asjaolu, et hääd ooperilauljad pole kaugeltki alati hääd näitle-



Konservatooriumi 10-da lennu lõpetajad 1954. a.; esimeses reas istuvad nende õpetajad — A. Topman, A. Papmehl, Th. Lemba, L. Hellat-Lemba, H. Mohrfeldt-Viitol, dir. J. Aavik, A. Tamm, A. Lemba, S. Antropov, R. Bööcke, A. Kapp, A. Vedro, B. Lukk, A. Arder, J. Vaks.

ma seega öelda, et igale halvale librettole võib kirjutada hää muusika, vaid ainult, et sõnastuse realistlik laad ja muusika teineteist vastastikku ei takista.

Et laul ja muusika ei tarvitse olla ka näitekunstis äärmisele naturalismile sugugi takistuseks, selles on meid veen-

jad, on päätükk omaette, mis ei kuulu praegu siia. Siin jätkub tähelepanu juhtimisest asjaolule, et muusika iseenesest sugugi ei tarvitse olla takistuseks mängule,

1) Vt. O. v. Riesmanni artikkel „Die Oper in Russland“ ajakirjas „Die Musika“ XXIII, lk. 90.

kuigi ta ajaloolisel arengul ja kõrvalmõjude sunnil seda tihti on ilmutanud.

Kuna ballett muusikata pole üldse mõeldav, siis tema juures langeb hoopis ära küsimus muusika takistavast mõjust. Dekoratiivne külge aga pole muusika olemasolust üldse puudutatud. Nii näeme, et muusika tõepoolest ei takista ühegi ooperielemendi juures realistliku käsitlusviisi täielikku maksvusele pääsu. Järelikult, kui radikaalse realismi pooldajail peaks olema ooperile midagi ette heita, siis ei või see puudutada neid elemente, mis tal on ühised draamaga, ega üldse seda mõjustust, mis neile muusika poolt

osastub, vaid see etteheide peab tabama muusikat ennast kui täiesti uut elementi, mis ooperis lisandub sõnalavastuse tuntud põhiosistele. Ja siis pole tõesti midagi parata: muusika on oma olemuselt idealistlik; isegi kõige julgem naturalistlik katse sel alal jääb oma loomult ikkagi idealiseerivaks, sest absoluutne naturalism muusikas viiks muusika täieliku eituseni; nii siis poleks reaalsust liial määral imiteerivast muusikast lõpuks rahuldatud ei idealist, sest see poleks enam muusika, ega ka naturalist, sest see poleks veel täieline tegelikkuse koopia.

(Järgneb.)

LAVASTAJA TÖÖST

Leo Soonberg

Lavastaja seisab otsegu mitme tule vahel oma loomingus. Ühelt poolt piirab tema tegevust autor (näidend), teiselt poolt peab ta arvestama näitlejate materjali; veelgi tuleb pidada silmas lavatehnilisi võimalusi, ning lõpuks omab kaaluvat tähendust ka publiku maitse. Viimne on teatril üpris tähtis, tähtsam kui ühelgi muul kunstialal, sest püsib ju teater publikuga kõige vahetumas kontaktis.

Nende nõudeid võiks kõiki enam-vähem rahuldada, kui lavastaja oleks vaid täidesaatja; kuid selles peitubki raskus, et ta seda üksi ei ole. Lavastaja on ka kunstnik, looja, kes oma elamusi enda teose kaudu väljendab. Ja loojale on vajaline piiramata vabadus. Muidugi viimset kunstis üldse ei leidu. On ju iga kunstnik seotud neist säadustest, mida kirjutab talle ette materjal ja valitsev vormikaanon. Ometi lisandub lavastajale veelgi üks moment tema loomingu pidurdamiseks ning see on publiku maitse.

Kuid vaadelgem neid lavastaja loomingu piiravaid momente üksikult. Esimese vaenlasena kohtame siin draamakirjaniku. Tema annab näidendi, kus on juba fikseeritud looja elamus. Kuidas tuleb lavastajal suhtuda sellesse? Peab ta otsegu rohusõja antu veel kord läbipurema,

või mäletsema, või võib ta asuda ümberloomisele, uuesti loomisele?

Siin puutume kokku kahe suguse seisukohaga. Osa lavastajaid võtab kirjaniku teost tabu'na, kus midagi ei tohi muuta. Iga silp, iga kirjamärk peab jääma nii, nagu on seda annud kirjanik. Nii siis võime öelda, et lavastaja „loeb“ (temal kasutada olevate vahendite abil) teksti publikule sõna-sõnalt ette.

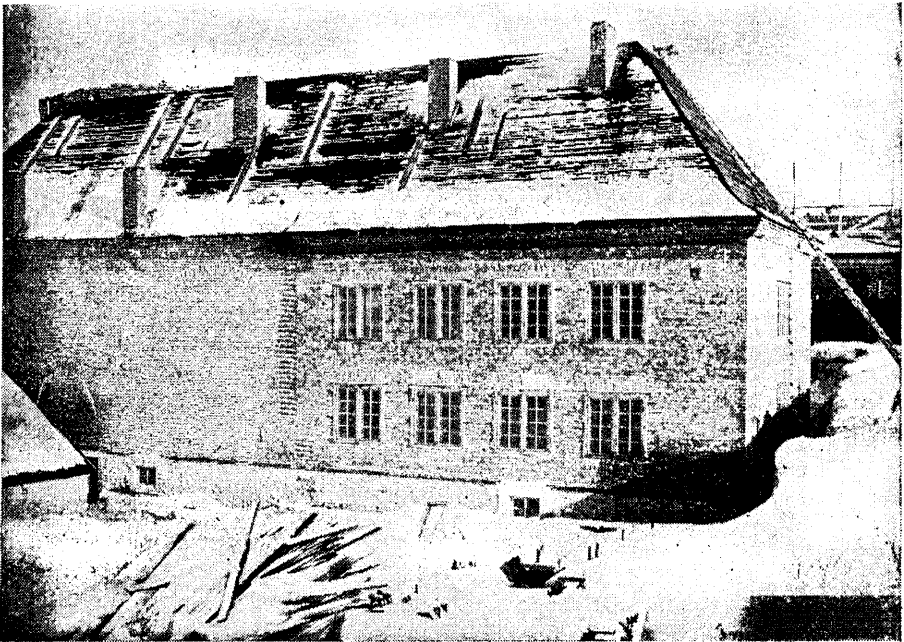
Teine osa lavastajaid ilmutab aga kirjaniku vastu hoopis vähe aukartust. Näidendit kasutatakse vaid toormaterjalina, substraadina millele ehitada. Autorilt ettenähtud osalisi pillutakse välja, kärbitakse monolooge või ehitatakse need ümber dioloogeks, üksikutel tegelastel repliigid vahetatakse ringi jne. jne. Selle käsitlusviisi juures muutub näidend muidugi tähtsuse tuks librettoks, või ka lihtsaks anekdoodiks, mille lavastaja „dramatiseerib“.

On selge, et kumbagi käsitlusviisi ei saa pidada ainuõigeks. Serviilne näidendisse suhtumine lavastaja poolt evib tervet rida puudusi, milledest üks kaaluvamaid on asjaolu, et kirjanik sageli pole tuttav lavastajaga, või siis nende lavastajaga, mida ta ise on näinud, millel ise töötanud. Ta tunneb küll oma kodulinna (koduriigi) teatreid ja teab milliseid effekte need suu-

davad pakkuda, kuid võõraste linnade (riikide) teatrid on ometi erinevad. Sageli tuleb ka tõlgete juures tahes-tahtmata teha pisikesi kohandamisi, kandku nad siis ajalist või jälle territoriaalset iseloomu. Need on küllaltki kaaluvad põhjused selleks, et võime hüljata ortodoksaalse suhte viisi näidendisse.

Kuid ka täieline näidendi ümberkujundamine lavastaja poolt osutub lubamatuks. Kirjanikult loodud tüübid, sündmustik, väl-

tusega. Lavastajal on täieline õigus teha mõningaid kärpeid, samuti ka mõningaid lisandusi, kui see osutub vajaliseks näidendi arendatud probleemi ja idee reljefsemaks väljatoomiseks. Ometi ei tohi lavastaja muuta näidendi põhiideed. Nii on näiteks totaalselt väär too omaaegne saksa lavade poolt praktiseeritud Ibseni „Nora” käsitelu, kus Nora lõpuks lastakse pöörduda tagasi oma laste juure; küll aga tundub kõigiti õigustatuna Andres Särevi



Tallinna konservatooriumi hoone esialgsel kujul.

jerdatud idee peavad jääma puutumata — ka sõnastus, sest on ju lavastaja ikkagi kunstnik-interpreet. Ta peab antud näidendi tõlgitsema. Kirjanik on näidendis annud kunstiteose, mille suhtes tema omab autori (looja) õigust. Sellep' osutuvad kunstiliseks roimaks säärased näidendi ümbermoondamised, kus teosele antakse hoopis uus idee, tendents.

Ainuke õige talitusviis on „kuldne kesktee” sisu mõttes. Kirjaniku teosesse ei maksa kunagi suhtuda liialdatud aukar-

teguviis Mälgu „Neitsid lampidega” puhul, kus lavastaja laiendas usuaferistide naeruvääristamist usuaferismi naeruvääristamiseni.

Näib, et vana kultuurirahva, hiinlaste ideaal — kuldne kesktee — peab paika ka lavastaja ja näitleja vahekorras. Siingi võime märkida kaks käsitusviisi, millega lavastaja läheneb näitleja tööle. Esimesel puhul jätab lavastaja näitlejale tüübi valikus kui ka selle läbiviimises täiesti „vabad käed”. Näitleja võib osa käsitada puhtalt

oma äranägemise järele. Teisel puhul aga lavastaja kirjutab näitlejale ette pisemagi väljendusdetaili. Nii siis lavastajal on loodud näidendist kindel pilt — ta „mängib“ näidendi üksinda — näitlejad vaid aimaku järele.

Jällegi peab märkima, et kumbki käsitusviisi konsekventselt läbi viiduna ei anna kuigi häid tulemusi. Esimesel juhul võime näidendist saada täielise vinigreti, suurepärase mängustiilide pudru, kus küll üksikud osad võivad olla läbi viidud meisterlikult, kuid kus puudub ühtlus. Üks mängija kõneleb ülipateetiliselt, kasutades romantilist tõlgitsusviisi, teine käsitab oma osa impressionistlikult, mängides vaid nüanssidega, kuna kolmas pakub kõige naturalistlikumat stiili. See on otsegu meistritest koosnev orkester, kus iga liige üheaegselt mängib eri muusikapala. Kõik sooritavad oma ülesande meisterlikult, ent lärm on väljakannatamatu.

Teisest küljest on jälle üliohtlik, kui lavastaja oma tõlgitsusviisi näitlejale sunnib pääle. Sel puhul võib näitleja mäng muutuda puhtakujuliseks imiteerimiseks. Viimne on aga enam-vähem mehaaniline toiming, kus hingel suurt pole kõnelda kaasa. Näitleja ei saa elada oma ossa, ning selletõttu kujuneb ta mäng kahvatuks ja veretuks. Kaob loomulikkus, osa muutub tehtuks. Elava õie asemel saame kunstliku paberlille — ja tahes-tahtmata tuleb rääkida nukuteatrist.

Siin peab lavastaja toimima targa aednikuna, kes kasvava taime omapära ei hävita, kuid ometi taimetele annab soovitud vormi, nii et see üldmuljet rikkumata sobib katsetud hekki. Lavastaja peab asuma alul äraootavale seisukohale näitleja suhtes, alles siis, kui tal viimse poolt loodud tüübi põhiloomus on juba selge, võib ta hakata tegema korrektoori. Ja korrektoori ülesandeks olgu ilmutatud tüübi sobitamine ansamblesse, tehes selleks kärpeid ja lisandusi, või nagu seda öeldakse: „võttes tagasi“ ja „lisades juure“.

Suureks teguriks lavastaja töö juures osutub ka lava „tehniline võimsus“ — eri-

ti meil. On ju meie lavad tehniliselt üsna lapsekingades. Lava tehnilise võimetuse juure tuleb kanda ka nende väiksust. Valusalt riivab viimne puudus lavastajat massistseenide puhul. Nii võivad ooperite ja operettide „rahvahulgad“ tekitada vaid haletsustunnet. Siin peab lavastaja sageli murdma pääd ja looma keerulisi kombinatsioone, et stseenidele vähegi anda usutavuse ilmet. Need raskused on analoogilised kujuri omadele, kes oma teose on mõelnud marmoris, kuid peab viima läbi tsemendis.

Siinkohal juhiksin tähelepanu ühele paradoksaalsele nähtele. Meile paistab lava tehniline võimetus olevat toonud kasu. Näib, et just tehnilise vaesuse tõttu Tallinna „Töölisteri“ lavastajad on loonud rea häid asju. Lava viletsuse maskeerimiseks, lavapildi rikastamiseks on nad kasutanud mitmesuguseid elemente, nii akustilisi, motoorseid kui ka optilisi ja kuna neid „täiendusi“ sageli on suudetud viia kooskõlla teose põhiideedega, siis saime tulemusena kunstiküpseid asju, miliseid avaramates oludes, võib olla, poleks sündinud.

Lavapilt peab alati sobima näidendi ideega. Naturalistlikku teost dekoratiivpindade foonil anda oleks karjuv mõttetus. Nii nägime seda „Estonias“ „Punase kuke“ puhul, kus näidend kuidagi ei õigustanud noid raam-dekoratsioone. Samuti paistab, et „Mõirga Hiina“ realistliku sadamapildi puhul oleks palju kaotanud oma reportaažlikkusest.

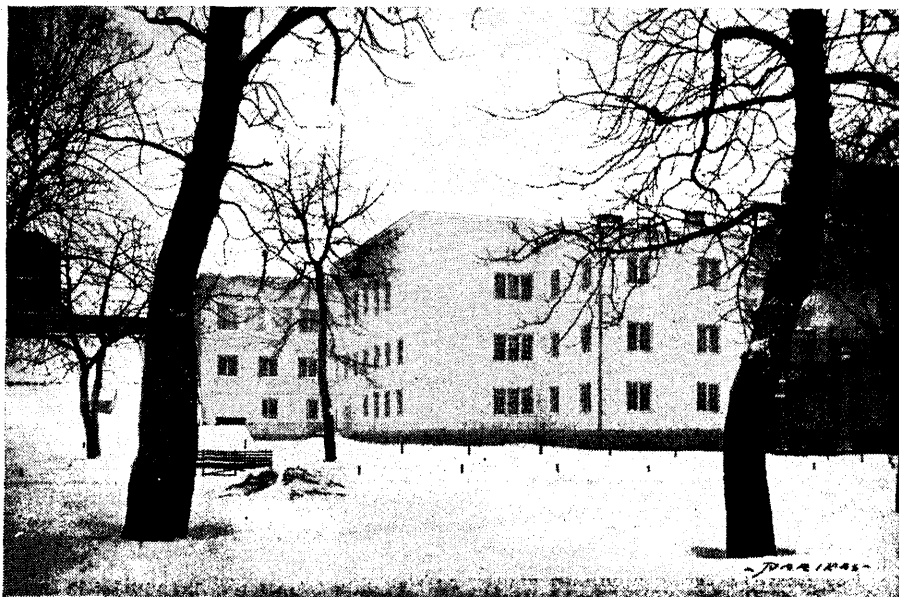
Lõpuks vaatleme lavastaja ja publiku vahekorda. Leidub esteete, kunstnikke ja kunstiteoretikuid, kes väidavad, et rahva maitset ei tohi üldse arvestada: kunstnik peab kuulama vaid oma geeniust — ja need telled vägevad sõnad. Ometi ei tohi teater silmapilgukski jääda kuulatama noid võrgutavaid lauseid. Publiku eitamisest peab teater hoiduma eemale hullemini kui kadunud Odüsseus sireenidest. Teater toodab ju otse turu tarvis, kõigil teistel kunstialadel töötatakse enamasti lattu. Ja turukaup on ikka selline, mis kaua seistes muutub kõlbmatuks.

Kui kirjanik loob romaani ning too kauplustesse jääb seisma (muide seda juhtub väga sageli), siis polegi veel õnnetus kuigi suur. On ju kirjanikul ikkagi mõni kõrvalamet, millega teenib emale ülespidamist. Samuti on lugu maalija ja kujuriga. Need kõik võivad jääda ootama „paremaid aegu”. Seda aga teater ei tohi. On ta ju õieti „kunstikäitis” — ning kui ta tooted ei lähe, sii tuleb pankrot. Näitleja ei saa pidada kõrvalameteid, selleks on ta töö laialt aegaraiskav.

Nendest kaalutlustest väljudes peab ka lavastaja oma töö juures arvestama publiku maitset. Ja siin ilmnevad suured

Muide, publik õieti ei tunnegi lavastajat. Kõik komistused ja vääratused, kui ka õnnestumised ja menu kantakse tavaliselt kirjaniku või näitlejate kontosse. Sellel asjaolul on muidugi oma pahed, kuid ega puudu häädkil küljed. Jääb tihti „suure vaeva” nägija tähelepanemata, kuid pea sama tihti jääb süüdlane karistamata. Ometi loov inimene on niivõrd julge, et ta oma tööd ei salga, ta on valmis, selle eest kandma ka vastutust, sellep’ on lavastajad õnnetus seisukorras.

Viga seisab selles, et meie teatriarvustus on senini lavastajatele osutanud üpris vähe tähelepanu. Enamail juhtumeil jääb



Tallinna konservatooriumi hoone praegusel kujul.

raskused, sest publiku maitse pole kaugeltki homogeenne. Ning n. n. „tänavamaitsega” ei tohi ka kaasa minna, sest see tähendaks kunstist lahtitüülemist. Aga teha nii, et hundid oleksid söönud ja lamabad terved, on võimalik vaid hoolsa repertuaari valiku teel. Sellega oleme juba jõudnud välja lavastaja otsuste ülesannete piirkonnast, sest repertuaari koostamine ei sõltu üksi lavastajast.

lavastaja töö ikka hindamata. Põhjuseks on asjaolu, et arvustajad lavastaja tööst peaaegu midagi ei teagi, kuna neil on puudunud võimalus näidendiga tutvumiseks. Samuti ei luba teatriarvustamise madal honoreerimine arvustajail raisata oma aega näidendi proovide külastamiseks. Ja nii seisamegi nähte ees, et teatrietenduse „pääkangelane” — lavastaja — meile on täiesti tundmata.

Uuemate muusikaliteratuuri

Uusi teid algõpetuses: Riho Päts — Laulmisõpetus, „Töökooli“ kirjastus

Eesti Õpetajate Liidu pedagoogiliste ja meetodiliste raamatute sarjas, mille toimetajaks on Joh. Käis, ilmus hiljuti Riho Pätsult laulmisõpetus 5 ja 6 kooliaasta jaoks. Sellega jälle astume sammu lähemale nendele vajadustele, mida järkjärgult püüame haarata ja teostada.

R. Päts oma meetodilisi juhatusi annab koolimehe kasvatava töö viljana. Ta ise otsib õppeviise ja viimistleb neid paremuste sihis. Igatahes raamatus toodud materjalid on autori enda poolt praktiliselt läbitöötatud ning osutunud ülesannete kohasteks.

Töö jaguneb kahte ossa: esimeses tuuakse üldisemaid seletusi ja juhiseid, teises asutakse aine juure üksikute koolitundide näol. Mõlemad jaod väärivad tähelepanu, sest sääli leidub küllaldaselt tulusaid korraldusi ja näpunäiteid. Ühteviisi leiavad käsitletu asja tehniline ning sisuline külg.

Üldosas pääle sissejuhatuse arendatakse küsimusi järgmiselt: Hingamine ja kajastamine. Hääle moodustamine. Hääldamine. Ilmekas ettekanne. Muusika elemendid. Vorm. Õppematerjali käsitletu (ühes meloodilise ja harmoonilise läbitöötamisega). Laulutunni käik (ka repertuaari vaatlus). Muusikalise kuulmise kontrollimine. Keskustatud töökava. Need on osad, mis nõuavad teadmisi, kaalumisi ja tähelepanekuid. Raskegi aine muutub tunduvalt kergemaks, kui kasutame õiget mat süsteemi; vastupidi aga üsna lihtne asi võib jääda uduseks plaanita töö juures. R. Päts on näinud oma ülesannet kaunis selge pilguga. Ta kujundab ise meetodid ja rakendab ka teiste kasulikke mõtteavaldusi. Raamat esineb meil ühe parema erialalise teosena vastavates piirides.

Puudutaksin ka mõnd üksikut kohta, kus tekib väikesi lahkarvamisi, või kus mõte on jäänud pisut varjatuks. Rütmi-sümbolitega kasutatakse mitmesuguste siipide sobitusi. Välteliste suhete määramisel siin ei puudu oma hüved. Kõlaline erinevus aitab kinnitada mällu ka nootide kestvust. Aga ometi tulevad ilmsiks ka mõningad takistavad nähted. Kui näit. oleme rütmisilbid harjutanud kätte veerandnoodi alusel, siis tekib kaheksandikust väljudes juba segadus. Pilt võib

muutuda veel mitmeti. Kaldun arvamisega, et niisugune rütmisümbolika paistab paremana, kui seda toestab tegelikus. Vormi puhul sõna periood esineb vaieldavas tähenduses. Raamatus öeldakse, et laused moodustavad perioodi, kuid alati pole see nii; vastav nähe kergib esile alles teatavate sarnasuste kaudu. Mõnes näites perioodi nimi ongi sattunud sisule vastavalt õigesse kohta, kuigi mitte põhimõtete alusel.

Soov diftongide hääldamise suhtes paistab olevat õige, kuid väljundus jätab mõiste kaunis lahtiseks (lhk. 19). Rütmi defineerimine ei taotle täit selgust (lhk. 22—23). Vähe olulised puudused jäägu märkimata.

Raamatu sisukale üldosale järgneb sama väärtuslik eriosa, kus käsitletakse õppematerjali läbitöötamist. Siin on aine jagatud kooliaasta kohta tundidele ja peetud sidet kahe klassi vahel. Selle hoolika töö tulemused lasevad endid tõsiselt hinnata. Just kahe klassi tegevuse rööbitamine esitab raskusi, millest märksa kergemini aitab üle R. Pätsu poolt koostatud õppeplaan ühes vastavate seletustega. Eriosa annab sihteadiku laulude järjestuse, hoiab neid koos oskusi arendava osaga, näitab teed hõlpsaks ja süstemaatiliseks edasiõudumiseks ning otsib sisulisi väärtusi laulust kui pääallikast. Põhijoonena käib eriosast läbi mitmekesise ja arendava töö juhtimine; pole jäetud tähelepanuta ka iseseisva tegevuse virgutamine. Võib ainult tervitada säärase raamatu koostamist ja tarvitajate kätte toimetamist.

Olgu lisatud ka mõned märked. Solfegeerimisel autor kasutab toonika-do süsteemi. Liikuva nimestiku põhimõte ju on hää, kuid vaja oleks soetada selleks uus vastav silbistik (katsetamisi sellelt alalt leidubki küllalt). Absoluutset kõrgust määravatele nimedele jäägu nende tähendus. Juhttooni ülendamine minooris pole seletatud veenvalt (lhk. 71). Intervalli defineering „kõlaline vahe kahe heli vahel“ on pisut umbkaudne. Okta-vite märkimisel peaks esmakohalisena andma numbersüsteemi, mis hoopis puudub (lhk. 90). Samas $\frac{3}{4}$ ja $\frac{2}{4}$ taktide iseloomustamisega pole batatud just märki. Lhk. 48 on tempo määratud sõnaga

„tumedalt“ — seega arusaamatus. Asendaksin ka mõned oskussõnad teiste kasutatavatega: hääleraud — häälis, klavh — avam, helireiel — astmik, riidkõla — lahkõla, macaldama — alandama (madaldama tähendab madalaks tegemist, alandamine — alamale viimist). Isiklikult eelistan konsonantsi konsonansile. Ette tulevad trükivead lasevad enda kohta jõuda selgusele, mispärast neid ei puuduta. Tehniliselt nooditrükk ei ole väga häa.

Vaieldavused R. Pätsu raamatus moodustavad niivõrd väikese osa, et need kuidagi ei kujune mõõduandvaks. Töö ise on suure pedagoogilise kaaluga ja seisab oma väärtusega kindlal jalal. Esi-joones ta sobib 5—6 liitklassile, kuid ka üksikute õppeaastate kohaselt kasutamine võib anda häid tulemusi.

Töö hõlbustamiseks, mitmekesisistamiseks ja elustamiseks aitavad omajao kaasa vastavad vihud õpilastele. Kõigega kokku R. Pätsu uued materjalid tulevad kõnesse kui vajalised ja sobivad vahendid õppetöö edukas arendamises, mispärast hindame neid kõrgel määral.

Ed. V.

Väliskirjandust.

Jahnis Zalits'i 10 soololaulu klaveri saatega, Edgar Rode' kirjastus Riias.

Kõigi nende auavalduste hulgas, mida päris kuulus läti komponist ja kriitik oma 50 a. sünnipäevaks on küll parim tema kümne ilusama laulu väljaandmine Riias, mis tähendab rõõmuga tervitatavat sünnipäeva kinki Zalits'ilt tema sõpradele ja austajatele. Kuigi Zalits'i teosed, eriti tema kooripalad ja samuti ka laulud, juba ammu olid läti rahva keskel, püsisid elavatena ning kodustena, siis polnud seni

ometi midagi ilmunud trükitult. Nüüd saab vähemalt väike osa tema loomingust selle kümne lauluga tehtud kättesaadavaks laiemale publikule. Selle juures on tervitatud läti tekstide tõlkimine saksa keelele, nii et laulud osutuvad mõistetavateks ka väljaspool kodumaa piire. Need laulud esinevad tema loominguga väga erinevalt eppohelt, osalt ajast, kus Zalits'i kunsti peeti ülmodernseks, nii et alles pikkamisi hakkas hämarusest kerkima arusaamine sellest kõrgeimal määral väljendusvõimelisest ja peenelt moduleeritud kunstikeelest. Kõiges aga leiame meeelolude meistrit, õilist ja laulvat meloodilist joont ning ilmerikast fantaasiaküllast saadet. Igahel neist kümnest laulust on oma individualiteet, oma karakter. Sääli leidub põikjas „Mis tahad sa teha mõõgaga“ oma dramaatilises raskuses. Eriliselt peenena, lihtsana paistab meile „Juba on päev“ K. Skalbe' ilusale luulele. Kaunis oma liikuva, päikese-kiirtega helgitseva saatega on laul „Kevadel“, temaga suguluses seisab sügavalt tuntud loodusemeeeluline „Kevadöö“. Tõsiseid, usulisi toone lööb helisema Zalits'i lauludes „Kristuslaps“ ja „Betlema laul“. Südamlikke tundeid, pehmet ilu heljub laulus „Kuidas pean sind hellitama“, mis on pühendatud tema eluseltsilisele. Minemata kaugemate üksikasjuni, meie teeme kindlaks et iga Zalits'i laul oma erinevuses on täiuslik, ümar kunstiteos, milles muusikaline intuitsioon, peen kultuuriline maitse ja küpse tehnika sulab imeilusaks tervikuks. Avameelselt tänulikud peame olema selle sünnipäeva-anni eest läti komponistile kui ka kirjastusele, kes need laulud hästi on annud välja; ühtlasi võime soovitada Zalits'i laule tänuliku ülesandena mõlemast soost lauluharrastajaile.

Bernhard Lamey.

Leonid Sobinov †

Kuulus vene tenorilaulja Leonid Vitahevič Sobinov suri Riias 14 okt. 62 a. vanaduses südameõrkkusse, olles teel Berliinist Nõukogude Venesse koos oma perekonnaliikmetega.

L. Sobinov sündis 7. juunil 1872. a. Pärast õigusteadusliku stuudiumi lõpetamist ta õppis laulu Moskva Filharmoonilise Ühingu muus.-dramaatika koolis (Dodonov'i juures). Oma debüüdi L. Sobinov sai 1897. a. Moskva Suures Ooperis. Lüürilise tenorina ta avaldas kõrgesti silmapaistvaid

võimeid, esinedes nii kodu- kui välismaal. Parimad osad temal olid ooperites „Eugen Onegin“, „Lohengrin“, „Maiöö“, „Rigoletto“ jne.

Kuni viimsema ajani L. Sobinov astus veel üles esinejana. Alles paari aasta eest ta külastas ka Eestit ning andis kontserte Tallinnas ja Tartus. L. Sobinov seisis Nõukogude Vene rahvaartistide reas, kellen teda 1933. a. suurte lugupidamistega austati 35-aastase tegevuse puhul. L. Sobinov'i põrm maeti tema kodumaal.

meeskooride murk

Toimetaja: A. Loorits, aadr. — Lauljate Liit, Tallinna, Lai tän. 7

Tallinna Meestelaulu Seltsi koor välismaal.

Neljapäeval, 18. okt. kell 17,35 lahkus Tallinnast Riia rongiga rütmilaulumehi Tallinna Meestelaulu Seltsist, et asuda kontsertreisule Kesk-Euroopasse. Esotsas koorijuhi prof. A. Topman'iga ja seltsi esimehe hr. M. Ruubeliga läks teele ümmarguselt 80 laulumeest. Ringreis kestab üle kahe nädala, ja selle jooksul astutakse üles iseseisvate kontsertidega Varssavis, Praahas, Viinis, Budapestis ja Zlinis ning pääle selle esinetakse veel Varssavi ja Viini raadios.

Jaama olid ilmunud mahajäävad lauluvennad, kellede laulu saatel välisrühm asus teele. Kõik laulumehed sõidavad oma kulul. Tagasi jõuavad nad 4. novembril hommikul.

Enne välismatkale asumist korraldati Tallinnas pühapäeval 14. okt. kontsertpääproov, kus esineti sama kavaga, millega mindi välisturneele. Esinemise eel seltsi esimees hr. M. Ruubel pidas sissejuhatava kõne, käsitades seltsi välisreisude arengut. Selle järele esitati kõikide nende maade hümnid, kus koor peatub. Edasi järgnes ringreisu kontsertkava, mis publikult leidis sooja vastuvõttu. Kogu kava anti edasi raadios.

Tallinna Meestelaulu Seltsi aastapääkoosolek

oli kolmapäeval 10. oktoobril „Estonia” sinises saalis, kus peetakse ka kooriharjutusi. Mahukas saal kogunes liikmeid täis. Koosoleku avas tavalise lauluharjutuse lõppedes seltsi esimees hra M. Ruubel, koosoleku juhatajaks valiti notar hr. Bergman.

Koosolekul kinnitati möödunud hooaja aruanne, mis lõpeb ülejäägiga kr. 10,93, olles tasakaalus kr. 4150,63. Suuremaks väljaminekukuks on palkade summa — kr. 2040—. Aasta jooksul on vanu võlgu vähendatud 650 kr. võrra. Tuludena on saadud: kontsertidest 1279 kr 54 s., liikmemaksudest 1851 kr. 30 s., mitmesugustest ettevõtetest 807 kr. 30 s. ja muud 212 kr. 49 s. Seltsi liikmete arv on aasta jooksul kasvanud 50 võrra, ulatudes 1. septembriks 582 pääle, mille hulgas au liikmeid 17, sõprusliikmeid 33, tegevliikmeid 213 ja toetajaid 319. Tegevusaasta

jooksul on kontserte korraldatud välismaal 1 ja kodumaal 4, harjutusi on peetud kokku 60. Ei ole puudunud ühelki lauluharjutuselt lauluvennad: I tenor — Juhan Hendrikson, August Kook, Joosep Koppel, Evald Pertmann, Gustav Triip; II tenor — Märt Ruubel; I bass: Artur Laamann, Juhan Märtson; II bass — Felix Kalpus, Jüri Mooste, Alfred Pielbusch. Surma läbi on lahkunud 4 toetajaliiget, nimelt — Ivan Vinogradov, Jüri Traurig, Johan Kana ja Paul Vinter.

Edasi määrati liikmemaksuks 4 kr. aastas ja võeti vastu eelarve kr. 7720.— suuruses, sääl hulgas välisreis tasakaalus kr. 3220.—.

Juhatuses väljalangenute tagasivalimise järele kujunes juhatus koosseis järgmiseks: esimees M. Ruubel, koorijuht prof. A. Topman ja liikmed H. Kubu, J. Kalm, R. Holst, G. Jakobson, A. Stockeby, A. Klünkman, S. Renter ja R. Ende. Revisjoni komisjoni said K. Herodes, G. Pinding ja J. Rähhi. Seltsi lipukandjateks jäid E. Klement, A. Klünkman, J. Rosenfeldt ja R. Stümper. Esindajateks Lauljate Liitu valiti senised tagasi.

Muudeti ka osaliselt kodukorda. Olulisemaks osutub muudatus, et juhatusel on õigus tegevusaasta kestel erakordselt vastu võtta koori uusi lauljaid. Senini sündis uute lauljate vastuvõtmine vaid üks kord aastas. Nüüd avaneb võimalus sõpruskoorest ületunud lauljaid võtta vastu otsekohe.

Koosolek lõppes traditsiooniliselt M. Hermann'i „Meeste lauluga”.

Riigivanem K. Päts ja helilooja A. Läte valiti Tallinna Meestelaulu Seltsi auliikmeiks

korrallisel aastapääkoosolekul 10. okt. Riigivanem K. Päts on alati soojalt suhtunud Tallinna Meestelaulu Seltsile ja Seltsi välisreise ka aineliselt toetanud. Helilooja A. Läte aga saab varsti 75 a. vanaks ja oma loomingu parema osa on pühendanud meeskooridele.

Hooaeg Tallinna Laulumeeste Klubis avati.

Omapärane ettevõte, kus küll kooris ei laulda, kuid ometi seistakse koorilaulu teenistuses, on Laulumeeste Klubi Tallin-

nas, Laenupanga majas. Selle klubi ülesandeks on rahuldada laulumeeste tungi seltskondliku läbikäimise alal; ta aitab edendada üksteise ligemat tundmaõppimist ning on mõnusaks kokkusaamise kohaks lauluvendade ja toetajatele liikmetele, olles õieti laulumeeste väliskoduks.

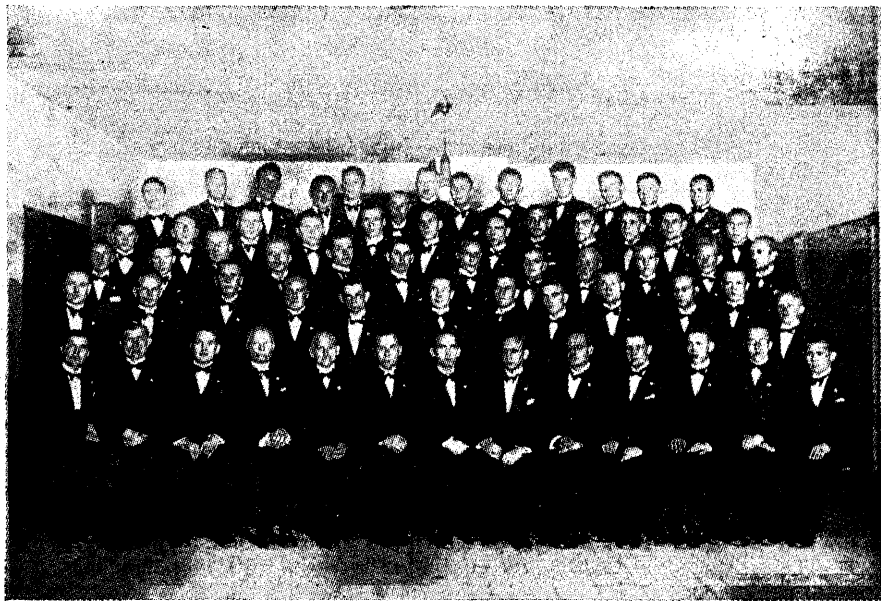
Ühes sügishooaja lauluharjutuste alusega algab elavam tegevus ka Laulumeeste Klubis, mis liikmetele pole suletud küll kunagi, kuid võõraste suhtes peab kõvasti täit klubi korda. Hoogsamaks muutub siin elu siiski oktoobris, kus ilmad halvenevad.

Sel sügisel on hooaeg juba alanud. Muide on elavamad õhtud tavaliselt esmaspäevased ja kolmapäevased, mil lauluharjutuselt kogunetakse klubi ruumesse.

Klubi tegevust juhivad juhatus, eesotsas J. Reinthaliga ja G. Pindinguga. Klubi ökonomiks on vana lauluvend J. Kitsing.

rahvamaja. Koori esimeseks juhiks, kellel tähelepanu vääri vaid teeneid koori laulukultuuri arendamises, oli hr. A. Pung, kes lahkus ametist 1. sept. 1933, millisest ajast koori juhivad õpetaja hr. Hugo Zirnask suure eduga ja energiaga. Praegu on kooriliikmete arv tõusnud 70 päälle ja palju suuremaks koori paisutada ei mõeldagi.

Oma V aastapäeva mälestas koor 6. oktoobril traditsioonilise sügisballiga, mis on kujunenud hooaja avaballiks Viljandis. Koor kandis ette kümme konda laulu ja esinesid kohalikud solistid prl. L. Paigaline (sopran) ja hr. B. Padjus (bass-bariton). 7. oktoobril oli omavaheline koosviibimine, millest osa võttis ka linnapää A. Maramaa ja „Koidu“ seltsi ning segakoori esindajad. Sõnavõttudest äratas tähelepanu „Koidu“ esimehe Dr. Varese tunnustav kõne. — Meeskoori arenemisest Viljandis lähemalt järgmises „Muusikalehes“.



Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor sügisel 1934.

Viljandi meeskoor 5-aastane.

Septembris sai täis viis aastat, kus Viljandi meeskoor algas oma tegevust püsival kujul. Selle viie aasta jooksul on Viljandi meeskoor annud kokku 31 kontserti, võtnud osa 7 laulupeost-päevast ja on esinenud kodulinnas jumalateenistustele, aktustel ja muudel pidustustel 33 korda. Ligem esinemine oli kooril alles mõne päeva eest Võhmas, kus ta aitas avada säälsel

Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoori kontsert

korraldati 6. okt. „Koidu“ saalis seltsi 5-da aastapäeva puhul.

Viljandi meeskoori kunstiline tase on paari viimase aasta jooksul tunduvalt tõusnud. Mõõdunud kontserdil võisime enam kui 50-liikmeliselt meeskoorilt kuulda üsna korralikku häälematerjali ja hääd ettekannet.

Kontserdi esimeses osas raskemaid palu oli Kapi „Mu süda” ja Türrpu’ „Lahkumine”. Hääd pianissimot näitas koor Kappel’i palas „Oleksin laululind” baritoni soolo saatel ja Lätte laulus „Valvates”.

Teises osas koor laulis „Tuljakut”, Tobias’e „Varast” ja K. A. Hermann’i „Öötule”. Kõiki laule korراتi. Ei saa mitte vaiki olla” lauldi ilmekalt nüansseerides. Lõpulaul Antonaus’e „Lauljate käik” oli hoogne ja värvirikas.

Koor jälgis hästi juhatajat, härra Hugo Zirnask’it, kes juhataamises ja laulude tõlgitsemises näitas osavust ja maitset.

Solistina esines kohaliku gümn. õpetaja, Budapesti muusika-akadeemia lõpetanud helikunstnik prl. Lonny Paigaline. Solisti lüürilis-dramaatiline sopran kõlas meeldivalt, ning ilmekat tõlgitsemist leidsid Schubert’i „Armusõnu” ja Richard Strauss’i „Äratulaul”, samuti lisapalaks esitatud ungari rahvalaul.

Veel esines solistina noor laulja härra B. Padjus, kellel on väga meeldiva tämbri-ga bariton, kuid hääel veel koolitamata.

Meeskoori esinemine oli ilusaks avakontserdiks käesolevale hooajale.

Tallinna Linnateenijate Meeskoor Narvas kontserdil.

Tallinna Linnateenijate Meeskoor, eesotsas oma juhi helilooja Gustav Ernesaksaga, külastas Narvat 13. ja 14. oktoobril ja esines esimese päeva õhtul kontserdiga „Ilmarise” saalis. Narva jaama jõuti 13. oktoobril kell ¼9 õhtul. Külalisi jaamas võttis vastu tervituslauluga Narva Meestelaulu Seltsi meeskoor. Jaamast mindi kohe kontsertlavale ja esitati ettenähtud kava. Koor 42-mehelises koosseisus, jättis oma esinemisega hää mulje. Üksikud häälerühmad on tasakaalustatud, mispärast koor kõlab ühtlaselt. Täpne distsipliin on üsna tähelepandav ja sõnde väljautlemine täiesti selge. Domineeris rohkem forte- kui piaoano-laulmine. On näha et koor on teinud hoolega tööd ja saab aru oma juhi nõudmistest. Solistina esines preili Thekla Koch klaveril ja hr. T. Kuusik, baratonistina. Kõik ettekanded võeti soojalt vastu ja nõuti lisapalasi. Rahvast oli kontserdile kogunud üsna rohkesti.

Kontserdi vaheajal sõlmiti sõprusside-meid Narva Meestelaulu Seltsiga, kelle lipuvardasse Tallinna laulumehed löid oma naela.

Kontserdile järgnes lõbus ball, mis kestis hilja ööni. Järgmisel päeval tutvuneti Narva linnaga ja „Pimeaja” kõlakojas lasti õhtupoolikul isegi laulul kõlada. 14. oktoobri õhtul Narva jaamas lauldi veel mitu laulu ja siis rong viis laulumehed päälinna tagasi.

Võru Meestelaulu Seltsi 7. aastapäev.

Igal aastal oktoobri lõpul peavad Võru laulumehed oma aastapäeva. Tänavu, mil möödus 7 aastat seltsi asutamisest, oli aastapäev 20. okt., mil korraldati traditsiooniline kontsert-ball. Nagu alati, nii ka seekord oli kogu Võru jalul ja meeolelu kõige parem.

Koor esines esmakordselt oma uue dirigendi hr. A. Kännu juhatusel hää eduga, rohke kuulajaskonna aplaus oli kauakestev, nõuti kordamist ja lisapalasi. Kaas-tegev oli pianist Milk, kelle esinemine võeti vastu suurte kiiduavaldustega. Ball möödus elevusrikkalt.

Võru veli.

Rakveres asutati meeskoor.

ÜENÜ Rakvere osakonna algatusel asutati Rakverre meeskoor, mida juhtima hakkab keskkooli laulu- ja muusikaõpetaja hr. J. Pakk. Kuna Rakveres pärast R. Meestelaulu Seltsi meeskooi likvideerumist 6 aastat tagasi iseseisvat meeskooi ei teugtsenud, on loota, et rakverlased jälle meeslaulu arendamises alustavad intensiivset tegevust.

Tõrvas asutati meeskoor.

Kohalikud laulumehed tulid 8. oktoobril kokku ja panid aluse meeskoorile Helme-Tõrva haridusseltsi juures. Asja algatajaks on Helme kõster, tuntud muusikamees hr. Karl Tuvike, kes võttis ka meeskooi juhatamise oma õlule.

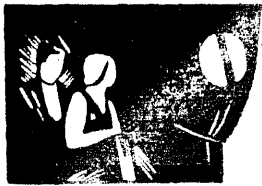
—r.—

Petseri saab meeskooi.

Vähe on veel neid linnu, kuhu meeskoor pole tunginud. Nüüd isegi Petseri töötab saada meeskooi. Asja algatajaks siin on Petseri Haridusselts, mille segakoor kaue-mat aega on töötanud ja laulupidudel tähelepanu äratanud oma huvitavate rahva-riietega. Segakoori kõrvale kutsutakse nüüd ellu ka meeskoor, mille asutamiskoos-olek toimus 15. oktoobril.

Perioodiline noodiväljaanne meeskooridele.

Asja ilmusid trükist „Eesti Meestelaulu” sarja kaks esimest annet; esimene neist sisaldab E. Võrgu „Meeste laulu”, teine sama autori „Legendi”, kuna lähemal päevil ilmub III anne, sisaldades Ed. Tubina „Karjase laulu” ja IV anne, sisaldades R. Ritsingu „Kõrr, kõrr”, kuna trükivalmis on E. Võrgu „Muinasjutt”, mis ilmub V-das andes. Annete hinnaks on Lauljate Liidu liikmeile 10 senti, teistele 15 senti. Eespool märgitud lauludest on E. Võrgu omad auhinnatud Lauljate Liidu võistlusel möödunud kevadel.



Oper ja kontserdid



KODUMAA

Tallinna.

Möödunud kuu jooksul anti kaks suuremat orkestrikontserti, millised mõlemad leidsid elavat tähelepanu ja viidi läbi hää õnnestumisega.

Ungari dirigent prof. Viktor Vaszy juhatas oma kodumaa autorite töid, pakkudes huvitava ning meile suurel määral uudsusi sisaldava programmi. Sümfooniaorkestri kava alguses seisis külalise enda uvertüür, milline teos imutas autori tugevat talenti ja tunnete värskust; uvertüür on antud julgete, kindlate vahenditega. Sügavat ning täisverelist muusikat pakkus E. Dohnanyi' süit, esindades väärrikalt ungarlaste helikunsti. L. Weiner'iga tema „Karnevali“ kaudu tutvusime kui uuema liikumise kandjaga, kellel on öelda iseloomulist ja elulist. Varem tuntutena esitati Fr. Liszt'i poeem „Tasso“ ning Z. Kodaly „Psalmus Hungaricus“. Noor dirigent prof. V. Vaszy näitas end suurepärase juhatajana, kes sügava sissetundmisega ja orkestri tehnilise valitsemisega täitis oma ülesandeid. Käsitelles asju pääst, ta arendas nende ettekannet ilmekusega ja siduvusega. Oma uvertüüri puhul dirigent avaldas tagasihoidlikumat sundivust, kuid edaspidi tõusis kohe pinge. Esimeses jaos väljenduslikke haripunkte andsid E. Dohnanyi' süit ja Fr. Liszt'i „Tasso“ (viimases vaid esineb venivusi); L. Weiner'i „Karnevali“ ettekande häid aluseid varjutas kiireloomuline läbitõötus orkestriga. Võimsa haaravusega mõjus Z. Kodaly „Psalmus Hungaricus“ soolole, koorile ja orkestrile. Nagu möödunud hooajalegi, nii ka nüüd täitsid vokaalseid osi K. Ots ja EMO' segakoor; orefil esines T. Terkman. Teos ise oma seesmise jõuga ning selle õnnestunud ettekanne tõusid vallutavusele. Kontsert teenis väärrikalt tähelepanu

„Estonia“ suurendatud orkestriga andis väljapaistva kontserdi ka Raimund Kull. Esikohal seisis A. Skriabin'i sümfoonia nr. 2, milline oma suure tundeskaala juures osutub erutavaks kunstiteoseks. Helilooja viib meid läbi mürdva traagika välja selgusteni ja tõusudeni. R. Kull interpreteeris teost sobiva ilmentamisega; ettekanne jättis kaasakiskuva ning kujuka mulje. Samuti elamuslikult toodi kuuldale S. Rachmaninov'i fantaasia „Kalju-

rahn“, mis on ehitatud üles pildikalt ja tundeüllaselt. Suurt tähelepanu tõmbas endale N. Orlov solisti osas, esinedes P. Čaikovski' hiilgava klaverikontserdiga orkestri saatel. Kui suurepärase pianist andis N. Orlov toote peenes väljatõötuses ja ilmutas seejuures ka ootamatut tooniküllust. Ettekandes tuli avalikuks huvitavaid omapäraseid kalduvusi, mis lisandasid uut valgust teose mõistmises. Koosmäng orkestriga oli vastastikku sobiv ja tasa-kaaluline.

Pärast esinemist solistina esimesel orkestrikontserdil Herman Biek astus üles ka iseseisva klaveriõhtuga. Juba va-



Prof. Viktor Vaszy.

rematest aastatest mäletame H. Biek'i soolise pianistina. Nüüd ta on muutunud veelgi küpsemaks nii tehnikalt kui väljenduselt. Käesoleva kontserdiga ta näitas, et tema suutmised lubavad sammuda silmapaistvalt tüsedate pianistide reas. Kalduvused on küllalt mitmekülgset repertuaarile lähenemiseks. Kontserdikavas anti õnnestumisega Bach-Busoni' ciacona, R.

Schumann'i 12 sümfoonilist etüüdi ning Fr. Chopin'ilt f-moll fantaasia ja 6 etüüdi. Lõpus lõoknumbrina seisib Strauss-Grünfeld'i parafras.

Neegrilauljanna Marian Anderson on ilmus uue külatajana ning andis kaks väljapaistvat hääd kontserti. Esineja lähemaks hindamiseks on vaja siduda mõlemad õhtud. Üks nendest kandis suurema joone kalduvusi, teine intiimsemat ilmet. Eeskavad olid koostatud maitsekalt ja sisurikkalt; erilise osa üldrepertuaaris moodustasid neegrilaulude liiki ning võib eduga arendada ettekannet alda; suure ulatuse juures saavutatakse aga ka kergusega mezzo-soprani plürid, mis annab kätte laialdased võimalused repertuaari valikuks. Värvingult on hääle soe, jõult kandeid ja liikuvuselt paindub. Ohku jätkub külluses selle kasutamine tooniandmises areneb ökonoomselt. Üle kõige aga seob meid suurepärase hingestatut tõlgitsemine. Oskuslikud ja interpreteerivad võimed kokku näitavad kõrgel astmel püsivat kunstnikku, kes lihtsa iluga laulab hinge vägevusest. Esinemine üldse oli haruldaset sümfaatne. Klaveril saatis lauljannat Kosti Vehanen, osutudes kindlaks ja tasakaaluliseks kaaslasest solistile.

Tallinna Meeslaulu Selts lõi sõiis välismatkale ja esines avalikult pääproovina. Eeskavas toodi ära kogu ringreisul pakutav laulurepertuaar (ühes vastavate hümanidega). Programm oli koostatud läbiniste tuttavatest paladest, millede seas esikohal seisib vanemapõlve toodang; aga ka nooremad autorid leidsid esindamist. Üldse täitsid kava: A. Lätte, M. Hermann'i, K. Türrpu', R. Tobias'e, E. Aava, R. Pätsu, E. Võrgu ja G. Erneksa laulud. Välismatkaks oli moodustatud ligi 80-meheline tasakaalukas koosseis, kes ülesastumisel jättis kindlavõimelise mulje. Kontsertide edu välismatkale ei tohiks tulla kahtluse alla. Publiku jaoks leidub pakkumiseks küllaldaselt meeleepärast ning vallutavat. Võib olla, et meie omapärase muusika propageerimise ülesanne nõuaks suuremat rõhutamist.

Ed. Visnapuu.

Tartu. — Tartu kevadise ja sügise muusikalise hooaja suivist ajavahemikku kasustati mõningate vabaõhu muusikaürituste teostamiseks. Nii toimus kolmapäeval 30. mail Tallinna tän. spordiväljakul Tartu Koolinoorsoo laulupäev, kus juhatasid õpilaskoore A. Virkhaus, P. Konsap, A. Niländer, J. Pakk, V. Kliimand ja L. Virkhaus. Pühapäeval 3. juunil oli samal spordiväljakul Tartumaa 2. vaimuik laulu-

päev, mida juhatasid takistavast vihasajust hoolimata agarasti J. Simm ja A. Kiiss. Lauljate Liidu Tartumaa Osakond korraldas pühapäeval 1. juulil Kaagvere pargis laulupäeva, mis õnnestus üsna hästi. Esinesid ühendatud sega- ja meeskoorid A. Kiissi ja R. Ritsingu juhatusel.

Oligu märgitud, et ka „Vanemuise“ aias jätkati endiste õnnelike aastate inertsil suvemuusikat väikese orkesriga, mis pakkus huvi päämiselt sellele ebatavalisele publikuosale, kes jazzi (ja janti) rohkem hindavad kui tõsist ja tõelist muusikat.

Sügisese kontserthooaja avas Tartu Meeslaulu Selts Tartu Põllumeeste Seltsi (50-nda) juubelinäituse ajal 25. ja 26. augustil Tartu Draamateatri Seltsi (end. Saksa teatri) saalis korraldatud kontserdiga, milliseid juhatas asetäitjana V. Kliimand. Esitati vanu tuttavaid raudvaralisi meeskoorilaule võrdlemisi laudusas ettekandes. Ootuste vastaselt oli mõlemal kontserdil vähe kuulajaid.

Oligu nimetatud ka 9. septembril Pauluse kirikus peetud kontsert-jumalateenistust, kus pääosalisena oli tegev jällegi Tartu Meeslaulu Selts Ed. Tubina juhatusel. Solistidena esinesid kirikus E. Laanenbek (laul) ja F. Arand (viola).

Omaette muusikaliseks tõmbenumbriksi kujunes P. Čaikovski, ooper „Eugen Onegin“, mille esietendus toimus 8. oktoobril „Vanemuises“ proua E. Stukise lavastusel. Muusikajuhtimine oli usaldatud Ed. Tubina hoole, kes oma ülesandega tuli hästi toime. Kunstnik V. Haas'ilt valmistatud dekoratsioonid olid kiiduväärsed nii sobivuse kui ka kunstilise ilme suhtes. Tantsud R. Rood'ilt. Allkirjutatul oli võimalus külastada kaht etendust ja jälgida vahelduvaid tegelasi. K. Savi Onegini osas meeldis eriti lavamänguliselt (oli aga üsna kõitev muusikaliseltki), kuna aga H. Suett samas osas pälvib rohkem tähelepanu lauliselt. Vürst Gremini osa täitjad osutusid küll veel alles ebaküpseiks. „Vanemuise“ uus lauljatar T. Kroon Tatjana osas mõjus oma häälematerjali ja muusikalise intelligentsi tõttu väga veenvalt ja sümpaatselt. Teine uustulnuk vanemuislaste peres tenor H. Uuli saavutas samuti hääde edu, ilmutades silmapaistvaid muusikalisi omadusi. Teised, väiksemasis osis esinejad, jätsid kõigiti rahuldava mulje. „Eugen Onegin“ on läinud juba seitse korda, eelseisval kaheksandal etendusel on ootepärase vaheldusena nähtud ette R. Jõksi kaastegevus. Arvestades kõiki asjaolusid, tuleb „Vanemuise“ seekordset ooperilavastust pidada väga kordaläinuks ning avaldada kiitust

hoolsa ja asjatundliku ettevalmistuse eest.

Reedel 21. sept. oli Jaani kirikus vaimulik õhtumuusika, mida esitasid „Madrigalkreis Leipziger Studenten und Universitätskantorei Leippzig“.

Tartu Helikunsti Seltsi korraldusel toimus pühapäeval 23. sept. Ülikooli Aulas prantsuse sonaatide õhtu, kus esinesid hää eduga E. Turgan(viul) ja O. Roots (klaver), mängides C. Franck'i, C. Debussy' ja G. Fauré' klaverile ning viiulile kirjutatud sonaate.

Kolmapäeval 26. sept. esines Tartu Draamateatri Seltsi (end. Saksa teat.) saalis oma esimese iseseisva kontserdiga bariton Arno Niitof. Laulja evib ilusat häälematerjali, eriti aga silmapaistvat oskust ja andi kunstiküpselt, ilmekalt ja painduvalt interpreteerida. Parimate välismaa autorite kõrval laulis A. Niitof menukalt ka kodumaa komponiste (Saar, Tubin, Oja). Klaveril saatis O. Roots. Publik suhtus lauljasse sooja sümpaatiaga, jagades hoogsasti kiitust ja nõudes lisapalu. Lilli rohkesti.

Tartu Helikunsti Seltsi korraldusel toimus reedel 28. sept. „Vanemuises“ Greta ja Leonid Milk'i kontsert, kus muusikapublikul oli hää võimalus nautida kunstnikupaari küpselt muusitseerimist nii laulu (Greta) kui ka klaverimängu (Leonid) alal.

Klaverikunstniku Hermann Biek'i kontserti „Vanemuises“ esmaspäeval 1. oktoobril oli kuulama tulnud õige väiksearvuline huviosaliste pere.

Hooaja esimese sümfooniakontserdi korraldas „Vanemuine“ 5. okt. oma ruumes. Juhatasid J. Simm ja Ed. Tubin. Esitatavad helinid tulid kuuldavale rahuldavas ettekandes ja kõitsid vähese kuulajaskonna tähelepanu. Solistina esines sümfooniakontserdil T. Kroon, pakudes meeldiva mõjukusega rea laule tuntud helimeistrelt. Kuulajaid oli (nagu ikkagi sümfooniakontsertidel) üsna hõredalt.

Pühapäeval 14. okt. oli Pauluse kirikus kontsert-jumalateenistus, mille muusikalises osas esinesid Tartu Helikunsti Seltsi segakoor M. Hermann'i ja V. Kliimand'i juhatusel; solistid M. Slatkin (cello), E. Kruuda (bariton), M. Puusta (sopran) ja J. Vornik (sopran).

Nimetamisväärset muusikat oli võimalus panna tähele muilgi ettevõtteil ja sündmusil, nagu piiskop prof. H. B. Rahamäe lahkumisjumalateenistusel Ülikooli kirikus, Tartu Peetri kiriku juubelil ja Anna Haava' 70 a. sünnipäeva austamisõhtul.

R. Heliste.

Haljala. Toimus orkestrijuhtide vahetus: hr. G. Kaasikult võttis dirigeerimise üle kohalik õpetaja hr. P. Essmann, kes ise on õppinud Tallinna Konservatooriumis hr. J. Vaksa juures trompetit ja kes andeka koorijuhina võib Haljala kooriga saavutada häid tagajärgi.



Marian Anderson.

Rakvere. Siia asus elama H. Läti Kukrusest, kes sääl olles juhatas segakooesiga orkestrit, milline lühikese aja jooksul leidis hääd poolehoidu. Rakveres hakkab ta Tuletõrje Ühingu juures juhutama segaorkestrit, et kohalikul Näite-Ringil oleks võimalus operettide lavastamisel arvestada oma saatemängu. Praegu õpitakse „Dolylt“.

Rahvamaja ja Hariduse Seltsi sgk. valmistab ette sügishooaja kontserdiks, milline toimub lähemal nädalail. Külla sõidab Rakverre ka Tallinna Rahvaliidkooli Seltsi segakoor hr. T. Vettikuga, kes varemgi Rakveres hää eduga on kontsertreerinud.

6. okt. s. a. möödunud K-L. manöövrite puhul andis Rahvaaias kontserdi K-L. Tallinna „Kalevi“ mlvk. puhkpilli-orkester. Juhatas hr. J. Vaks. Esinemine oli mõeldud rahvakontserdina — maksuta. Ette kanti I osas: G. Rossini' avamäng — „Varglik harakas“ ja Bizet' II süit L'Arlésienne“ ning Rubinstein'i ja J. Strauss'i helitöid. II osas olid esitatud eesti ja soome autorid. Eriti huvitav oli uus Joh. Tamverk'i helitöö „Taavet

ja Koljat". Rakvere kuulis nii hääd muusikat esmakordselt, olles tänulik tasuta muusikalise naudingu eest kapelm. hra J. Vaksale.

7. okt. esines samas kohas Tallinna Maileva puhkpilliorkester hr. Fr. Tammari juhatusel, andes tuletõrje poolt korraldatud peol maksulise kontserdi.

Viljandi. 6. oktoobril esinesid Viljandi Jaani kirikus huvipakkuva vaimuliku kontserdiga välissolistid M. Taras (tenor), H. Kõrvits (cello) ja Joh. Veeber (orel). Kuna samal õhtul oli meeskoori kontsert, pidid külalised leppima vähese publikuga.

10. okt. esines Viljandis Haridusseltsi saalis viiulikontserdiga A. Pappmehel Tallinnast. Kaastegevad olid kontserdil pr. E. Hoffmann-Knüpfer (klaver) ja härra A. Jonasse (viulil).

Härra Pappmehel esines päämiselt väikeste paladega, kuid mängis neid hingestatult ja suure soojusega. Pr. Knüpfer esines samuti vähemate paladega ja mängis ka paar enese kompositsiooni.

Hr. Jonasse mängis kaasa ansambelis (kaks viiulit ja klaver). Ausambel esitas „Andante” Schubert'i Es-duur triost ja Sinding'i „Serenadi”. Kõik ettekanded leidsid kuulajaskonnalt õige sooja vastuvõttu.

Hoogsale muusika hooaja avamisele järgneb rida huvitavaid kontserte. Veel oktoobris kontserteerib Viljandis cellokunstnik Karl Lamp. Järgneb iseseisev kontsert kohalikult helikunstnikult, pianist Aino Kõrbilt. Ettevalmistused kontsertideks on käsil „Koidu” segakoorig hr. Joosep Saare juhatusel ja Viljandi kammermuusika ansambli pr. Kõrb'i juhatusel.

P. V.

Viru-Kabala. Kohaliku muusikaelu hinges on Nõmmise algkooli õppejõud hr. E. Tamman, kes ühtlasi on ka Tallinna Konservatooriumi hr. J. Vaks'a trompetiklassi lõpukursuse õpilane.

Tegutseb segakoor ja kvartett, millised igal aastal annavad 2 traditsioonilist muusikaõhtut, mille sisu aitavad täita veel pr. Tamman ja pr. Luige soololaulu ettekannetega.

VÄLISMAA

Riia muusikakiri.

Hooaeg on avatud! Ent enne kui tõsis eesriie, kullisside taga tuli muudatusi: Theodor Reuters andis sisse oma lahkumispalve ja tema asemele astus haridusministri poolt kutsutud prof. Nikolai

Vanadzinsk. Kuuludes nooremasse kunstnike generatsiooni, on ta saanud kuulsaks päämiselt orelivirtuosina ja komponistina. Siis ta suunas tähelepanu oma organisatorlikele omadustele Läti Rahvakonservatooriumi eeskujulikus juhtimises. Tema kava pääpunktiks on ooperi arendamine rahvuslikus vaimus. Endastmõistetavalt jäi suur kunstiline talent Theodor Reuters oma võimetega esimese drigiendina ooperile alles.

Rahvusoooperi hooaeg avati Alfred Kalninš'i suure rahva-ooperiga „Kodumaa ärkamine.” Võisime juba enamalt rääkida sellest teosest et ta on küll parim seni pakutud läti ooperite seas. Jälle imetlesime noid monumentaalseid kooriosi, mis loogiliselt ooperis, mille kangela ne on rahvas, kannavad ka muusikalist pääärõhku. Reuters juhtis ettekannet tavallise hooga.

Esimene suurlavastus sellel hooajal oli vana Flotov'i romantilis-koomiline ooper „Martha ehk Richmondi turg”. See muusika omab nii palju šarmi ja soojust, et teda korraks ikka jälle meeleldi kuuled. Jan Kalninš, oma suure isa andeline poeg, käsitles armastusega ooperit juhataja puldil. „Martha” oli 42 aastat tagasi esimene ooper, mis kanti ette läti keeles, tollkorral Riia Läti Seltsis esimese läti teatri „vana kaardiväe” poolt. Pääosad olid hästi jaotatud: Lidija Blumentale, Herta Luhs, A. Friednick-Cavarrra ja Jahnis Niedra. Fr. Rode kui lavastaja oli turu massitseenedi kujundanud eriti elavalt. Püüdega, viia kõrgemale nivoole armastatumaid repertuaaroopereid, rakendas Rahvusoooperi maestro Napoleone Annovaci Itaaliast rea võõrusetendusteks. Ta töötab ansambliga uuesti läbi tuttavamad Verdi' ja Puccini' ooperite partituurid. Nii sai kuulda uute kõrvadega vanu tuntud teoseid. Huvitav, kuidas see itaallane orkestrit käsitab diskreetselt ning kõik koondub laulule, meloodilisele jonele. Itaalia ooperite ettekande stiilis omab see suurt tähendust, ja just Puccini' suhtes selles patustatakse palju. Ka algas jälle „Kodumaa Sümfoonia Kontsertide” rida, millel läinud aastal oli nii hää edu. Professor Medinš juhatas esimest kontserti, mille kavas seisis üks Haydn'i sümfoonia, Grétry' balleti-süit ning Abele', I. Vitols'i ja A. Kalninš'i teoseid. Aneline, noor Leonid Vigners, kes nüüd ooperi juures lelab tegevust, tutvustas ennast oma uemate kompositsioonide õhtul. Tegu oli lauludega läti luuletajate tekstidele. Kõiges tundub suurt, elulist talenti, ent puudub veel vähekesese enesekriitikat, nii et kuulda sai mõndagi alles poolikut, mitte valminut. Tähelepanuga peab jälgima sel-

le muusiku arenemist. Esimese muusikalise külalisena tuli meile Nikolai Orlov ja vaimustas kühse mänguga oma järjest suurenevast kogudust. See pianist kasvab kord-korralt, ja ikka enam eelistab

ta oma eeskavas ka suuri klassikuid. Nii on siis meie muusikatalve algus paljutõotav, loodame, et ta täidab ka kõik ootused.

B. Lamey.

Paul Pinna juubeliks

Ülevaade Paul Pinna suurest loomingust on enam-vähem iga tallinnase ja, võib olla, enamiku eesti rahva mälus miskil moel olemas. Häid mälestusi P. Pinna' lavailmuvusist on kümnetel ja sadadel tuhandeile Seepärast piirdugem siis paari sõnaga juubilari mõjumisomadust.

Igalt kunstnikult nõuame kindlust ta töös ja kunstis. Iseäranis ootame ja hindame seda ettekandekunstnike juures. Kui ei ole kindlust, ei siis kunstnik veena, ei ta loo kontakti, ei haara kaasa ega veel vähem tekita päältvaatajaisvaimustuse puhanguid — neid kunstnikku ennast joobumiseni õndsustavaid tasumomente ja publikut samuti õndsustavaid osasaamisviive.

Paul Pinnal on seda kindlust laval suuremal määral. Ei koba ta, ei otsi, ei eksperimenteeri, vaid ikka teab ja suudab, mis ta tahab ja sisendab kohe lavale ilmumisel tunde publikusse (ja küllap vist ka kaasmängijaisse), et nüüd on peremees laval.

Rahulik ja külmavereline võib olla nii mitugi meie teist näitlejat, kuid P. Pinnal on selle üleolu kõrval veel üks suur ja mahavõistlemata šanss, ressurss (või kuidas tahes öeldud): tema ületamatu talent.

Tema tehnika, kogemused, osast arusaamine ja vaimne ülevaade kogu situatsioonist ning teosest, need loovad selle kindla aluse, mille pääl siis talent; õnnelikul momendil vabastatuna ja tõugatuna intuitsiooni jumalikust hoost või vedrust, paneb

meie ees toime vaate- ja kuuldemängu, mis üllatab, õnnistab ja rababki.

Meie moodsas kirjanduses kostab ajuti hääli — ei olevat vajagi intuitsiooni (kel seda ei olegi!), seda tahetakse asendada töö ja programmiga. Kuid vaatatagu P. Pinna' loomingut, tuletatagu meele ainult ta Caesarit Pagnoli' „Kaugeis ran-



nus' ning „Fannys” ja siis nähakse, mis tähendus on intuitsioonil. P. Pinna on suuremal määral just intuitsioonikunstnik — ja see on tema võime, võim ja võit.

A. Adson.

Helikunstnike parlament oli koos

Töökoosolek. Rida kammerkontserte uudisteostega. Huvitavaid muusikalisi loenguid. Muusikaline võistlus. Eesti Muusika almanak I. E. Akadeemil. Helikunstn. Seltsi auliikmeks Miina Hermann, Aino Tamm ja Aleks. Läte.

Pühapäeval 21. skp. pidas E. Akadeemiline Helikunstnike selts erakorralise

pääkoosoleku, mille päevakorras tähtsamaks osaks oli seltsi tegevuskava kinnitamine eelolevaks hooajaks. Seltsi tegevus on koondunud nüüd erialade järgi kolme sektsiooni — 1) tegevmuusika, 2) muusikateadus, 3) filharmoonia ning aastaraamat — millised töötavad igaüks oma kodukorra järgi, kuid kooskõlalisel juhatusel ja pääkoosoleku poolt aktsepteeritud juhtmotetega. Tegevmuusika sekt-

siooni kavas kinnitati rida kammerkontserte seltsi keel- ja puhkpillide ansambli silmapaistvamatest vanameistrite kui ka kaasaegsete heliloojate teostest. Sääli figureerivad sellised nimed kui Beethoven, Reger, Rimski-Korsakov, siis Dohnany, Kodaly, Falla, Hindemith jt. Endastmõistetavalt on kavas ka kodumaa heliloojate uudisteosed. Neist tuleks nimetada A. Lemba' ja W. Winogradov-Biecki uusi keelp. kvartette, siis veel noore helilooja E. Brauer'i valmivat puhkpillide kvintetti ja E. Kapi klavertriot. Seltsi 10 a. juubeli puhul korraldatakse detsembris pidulik kontsert.

Muusikateadusliku sektsiooni tegevuskavas oli perioodilise tööna nähtud ette eesti rahvaviiside korraldamine ja nende kättesaadavaks tegemine uurijaile ja teistele asjast huvitatuile, siis eesti muusikaajalooste materjalide registreerimine ja katologiseerimine. Pääle selle on kontakti astunud Tallinna linna keskraamatukogu juhatusoga, selle muusika-osakonna süstemaatiliseks väljaarendamiseks.

Sektsiooni muusikateaduslike ja populaar-muusikaliste loengute sarjas on nähtud ette järgmised loengud: noorelt teadusemehelt mag. K. Leichter'ilt teemil „Muusika kui kunsti olemus“, siis folklo-

ristilt H. Tampere'lt „Eesti rahvaviisi tüüpidest ja rahvalaulu ettekande laadist“, tuntud muusikult J. Zeiger'ilt „Eesti rahvaviisi kasutamist meie heliloomingus“. See loengute sari lõpeks muusikaarvustaja Riho Pätsu loenguga „Muusika esteetiliste põhialuste evolutsioonist.“ Lisaks neile on kavatsus anda ka 2 eesti muusika tutvustamisõhtut referaatidega ja muusikaliste illustratsioonidega.

Filharmonia ja aastaraamat u sektsioon, kellelt hiljuti ilmus „Eesti muusika almanak I“, mis sisaldab rohkesti uudismaterjale ja informatsiooni muusika alalt, jatkab oma tööd süvendades seda.

Seltsi juhatus on kuulutanud välja eesti heliloojaile võistluse kammermuusikalise või suurema instrumentaalteose saamiseks kahe auhinnaga I — 200 ja II 100 kr. Pääle selle on juhatusel olnud mitmeid eestkostmisi meie muusikaelu korraldamise asjus.

Juhatus poolt esitatud töökava võeti pääkoosoleku poolt üksmeelselt vastu. E. Akadeemilise Helikunsti Seltsi 10 a. tegevuse juubeli puhul valiti seltsi auilimeks kolm meie teenelist pioneeri muusika alal — Miina Hermann, Aino Tamm ja Aleksander Läte.

Henri Marteau †



Henri Marteau

Prantsuse viulivirtuoos Henri Marteau suri ööl vastu 4. okt. kopsupõletikku 60 a. vanaduses. Ta oli sündinud 31. märtsil 1874. aastal Reimsis. Õpetust viulimängus sai H. Marteau Leonard'ilt ja Garcin'ilt ning lõpetas 1892. a. konservatooriumi esimese auhinnaga. Juba õpilasena ta astus üles Londonis ja Viinis; 1893—1895 andis kontserte Ameerikas, 1896—99 Skandinaavias ja Venemaal. Viulipedagoogina H. Marteau asus silmapaistval kohal. Ta töötas Genfis (1900—07), Berliinis (1908—15), Praahas (1921—24), Leipzigi 1926/27) ja Dresdenis (alates 1928. a.). Marteau tegutses ka kapelmeistrina Göteborgis. Ta on loonud kaunis arvuka kogu kompositsioone: orkestrile, ansamblitele, mitmesuguste sooloinstrumentidele, ooperimusiikat, koorilaule, palasid soolohäälele, vokaal-instrumentaalseid tooteid; nendele töödele seltsivad ka õppematerjalid.

H. Marteau' suurem kuulsus oli rajatud tema virtuoositegevusele. Võrratu tehnika kõrval ta avaldas silmapaistvaid tõlgituslikke võimeid. Väimsemal ajal ta käis paaril korral ka Eestis kontserteerimas, kus meil oli võimalus tutvuda tema kõr-

geväärtusliku ettekandega. Vaatamata rohketele aastatele püsis veel tehnikagi nähtaval astmel, kuna interpretatsioon ilmutas suurt selgust ja täiust. Viimati H. Marteau mängis Tallinnas 1933. a. veebruaris, kus ta muude teoste hulgas kandis ka ette oma fantaasia orelile ja viiulile.

Möödunud hooajal ta pidi siin korraldama kontserdi oma kunstnikutegevuse juubeli tähistamiseks, kuid see jäi ära.

Henri Marteau'ga kaotas muusikamaailm tüseda jõu, kes end oli rakendanud väga mitmekülgset ja süvenenult.

MITMESUGUST

II uute laulude võistluse tingimused 1934. aastal.

1938. a. peetava XI üldlaulupeo ja igaaastaste maakonna laulupidude ja laulupäevade kava värskendamiseks ja eesti koorilaululiteratuuri rikastamiseks korraldab Eesti Lauljate Liit 1934. a. II uute koorilaulude võistluse sega-, mees- ja naiskooridele järgmistel tingimustel:

1. Laulud olgu üldiselt üldlaulupeole ja laulupäevadele sobivad ja tehnilise raskuse poolest ühendatud kooridele jõukohased.

2. Hindamisele tulevad ainult laulud, millised kuni võistluse tähtpäevani pole trükitud ega avalikult ettekantud.

3. Laulud tulevad saata Lauljate Liidu büroosse (Tallinn, Lai 7) märgusõna all „Laulude võistlusele“ hiljemalt 1. novembriks 1934. a., kusjuures iga laul olgu märgitud varjunimega, kuna autori õige nimi ja aadress olgu sama varjunimega märgitud kinnises ümbrikus.

4. Võistlustele saadetavad laulud ei tohi olla kirjutatud autori enda käekirjaga, vaid peavad olema tundmata käekirjaga ümberkirjutatud.

5. Hindamiskomisjoni määrab Lauljate Liidu juhatus. Hindamiskomisjoni liikmed ei või võistlusest osa võtta.

6. Auhindu on kuni 5, igaüks Kr. 100.—, millistest nii mitu välja antakse kui mitu laulu hindamiskomisjoni poolt on tunnustatud auhinnavääriliseks.

7. Auhinna väljamaksmisega langevad auhinnatud laulud ühes kõigi autori õigustega Eesti Lauljate Liidule trükkimiseks ja ettekandmiseks 5 aasta kestel.

Tingimused võetud vastu Lauljate Liidu juhatuse poolt 1934. a. 14. juunil.

Uusi töid puhkpillikoorige.

Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni poolt on koostatud kirjastamisele tulevate helitööde kava kuni tuleva kevadeni. Selle kava järgi tuleb kirjastamisele: J. Tamverk — avamäng „Taavet ja Koljat“, M. Lüdigi „Jaaniöö“, ja „Scherzo“, J. Vaks — „Korneti- ja trom-

petiõpetus“, mitmeid käigumarsse jne. Need tööd ilmuvad umbes kuulise või poolteise kuulise vaheajaga ning nende pääle on avatud ettetellimine. Selleks saadeti Lauljate Liidu poolt kõigile puhkpillikoorige vastavad tellimislehed, millele tuleb märkida ära need uued helitööd, millised soovitakse saada, ning need saadetakse siis ilmumisel välja kooridele lunnamaksuga, kusjuures kõik saatekulud jäävad L. Liidu kanda.

Asja ilmus trükitist Tamverk'i avamäng „Taavet ja Koljat“. See nooremaste põlvkonda kuuluva helilooja oratooriumi valmis alles möödunud suvel ja on äratanud muusikaringkondades rohkelt tähelepanu. Oratooriumi esiettekanne toimub 8. detsembril Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoori poolt. Mainitud avamäng on võetud ka eeloleval suvel peetavate Tartumaa ja Pärnumaa laulupidude kavva, samuti tuleb see arvatavasti ülemaaliselt ettekandele nii ilmalikel kui vaimulikel laulupäevadel, kuna oma tehnilisele lihtsusele vaatamata mainitud helitöö kuulub meie puhkpillimuusika literatuuri parimate toodete hulka.

Teistest kirjastamisele tulevatest helitöödest oodatakse kooride poolt eriti suure huviga J. Vaksa „Korneti- ja trompetiõpetust“, milline praegu on trükitis. Sellele meil algupärasele pillikooile järgnevad Lauljate Liidu kirjastusel õpetused ka teiste puhkpillikoorige pillide jaoks.

Tartumaa laulupeo

kohana „Postimehe“ teatel on Lauljate Liidu Tartumaa osakonnal olnud kõne all uus Tartu näituseplats ja staadion Tammeväljal, kus varemalt on laulupidusid korraldatud. Uuel näituseplatsil puudub laululava, selle ehitamine läheks maksma 7000 krooni. Tammeväljal aga tuleks vaid vana laululava kohendada ja kõrvalhooneid ehitada, mis kogusummas läheks maksma 1000 krooni, mispärast on jäädud viimse koha juure ja palutud selle kasutamiseks Tartu linnavalitsuselt luba. Nagu „Postimees“ teatab, on Tartu linnavalitsus otsus-

tanud osutada Lauljate Liidu Tarutumaa osakonnale vastutulekut ja lubada stadiioni kasutamist tingimusel, kui Lauljate Liit maksaks linnavalitsusele 1. maiks laulava korraldamiseks Kr. 10.000.— (!).

Prof. A. Kapilt orelikontsert „EAHS”.

Prof. A. Kapil on valminud möödunud suvel uus orelikontsert, mille peateemiks helid e, a, h, es, seega algtähed Eesti Akadeemilise Helikunstnike Seltsi nimetusest (EAHS). Nagu juba sellest võib järeldada, on see orelikontsert pühendatud Akadeemilisele Helikunstnike Seltsile, ja nimelt selle 10-a. tegevuse juubeli puhul, mis tähtub käesoleval aastal detsembrikuus. Sel puhul tuleb korraldamise seltsi poolt juubelipidustusi, muu seas pidulik kontsert kammermuusika kavaga.

Prof. A. Kapi orelipreliüdid Leipzgis.

Lähemal ajal tulevad Leipzgis suurt tunnustust leidnud orelikunstniku Buschnakovsky' poolt kontserdil ettekandele prof. A. Kapi orelipreliüdid. Kunstnik annab kontserdi säälsel n. n. „Gohlisi barokk-orelil”, mida peetakse parimaks Saksa maal.

Rahvusvahelised viiulikunstnike võistlused Varssavis.

Tuleval suvel möödub 100 aastat kuulsa poola viiulikunstniku Henryk Wieniawski' sünnist (10. juuli 1835), mida mälestatakse Chopin'i nimelise helikunsttühingu muusikaliikooli poolt rahvusvahelise võistluse korraldamisega viiulikunstnikele Varssavis.

Võistlusest võivad võtta osa mõlemast soost isikud kõigist rahvustest, vanadusega kuni 30 aastani. Sooviavalduse puhul tuleb esitada: a) diplom kodakondse konservatooriumi või mõne analoogilise asutuse lõpetamise kohta, selle puudumisel aga tõendused aktiivse artistitegevuse suhtes (programmid, arvustused); b) eluloo kirjeldus ja 2 päevapilt; c) täieline asukoha aadress ning ametlikud dokumendid, mis tõendavad võistleja vanadust ja rahvust.

Kõik dokumendid tulevad saata ära kuni 30. detsembrini 1934. a. aadressil: Wyzsza Szkola Muzyczna im. Fr. Chopina, ul. Sienkiewicza 8, Warszawia, Poola. Osavõtu eest tuleb tasuda 50 zlotti (umb. 35 kr.) ja see summa maksta sisse 10. veebr. 1935. Konkursist loobumise puhul antakse pool tasutud rahast tagasi kuni 15. veebr. 1935. a.

Võistlused algavad 3. märtsil žürii ees, kuhu kuuluvad esindajad paljudest asutus-

test ja mitmesugustelt aladelt. Konkurs seisab Poola riigipresidenti prodektoraadi all.

Ettekandele võivad tulla esimeses etapis: 1) J. S. Bach — pala viiulile üksi või klaveri saatel (prelüüd ja fuuga, adagio ja fuuga, esimene osa mõnest sonaadist), kestvus mitte üle 12 min. 2) H. Wieniawski — a) üks etüüd „l'Ecole Moderne'ist”) viiulile, b) üks kahest poloneesist, c) „Tantelle”, „Valse-Caprice” ja üks masurka (Obertas, Kujawiak, Dudziarz jne.). Teises etapis 20-le paremini hinnatule: I ja II või II ja III jagu Wieniawski' kontserdist (fis-moll või d-moll). 3) Modern või romantismi ajastusse kuuluv pala viiulile ja klaverile, kestvusega mitte üle 10 minuti.

Auhindadeks on: I 5.000 zlotti, II 4.000 zl., III 2.500 zl., IVCVI igatüks 2.000 zl., VII 1.500 zl. Prantsuse valitsus on oma kodanikele määranud lisaaahinnad: I 10.000 franki, II 5.000 fr.

Esinemisi „Estonias” ja mujal.

„Estonias”:

28. okt. — 4. sümfooniakontsert, juhatab Olav Roots Tartust, kaastegev viiulikunstnik E. Turgan.

3. nov. — kuulsa helilooja ja pianisti Sergei Prokofjev'i kontsert.

4. nov. — ÜENÜ Tallinna Osakonna segakoori kontsert E. Aava juhatusel.

6. nov. — klaverikunstniku France Ellegard'i kontsert.

11. ja 12. nov. — Viini poistekoori „Wiener Sängerknaben'i” kontsert.

17. nov. — Tallinna Töölistemuusika Ühingu kontsert.

21. nov. — Raudteelaste Kultuur-Ühingu „Kalju” segakoori kontsert H. Rosman'i juhatusel.

25. nov. Raudteelaste Kultuur-Ühingu „Raudami” kontsert K. Leinus'e juhatusel.

8. dets. — J. Tamverk'i oratooriumi „Taavet ja Koljati” esiettekanne. Kaastegevad Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoor, „Estonia” sümfooniaorkester ja meessolistid. Juhatab prof. A. Topman.

Kuulsaist väliskunstnikest kavatsevad Tallinnat külastada dirigent O. Klempner detsembri alul, viiulikunstnik J. Kubelik 1935. a. alul. Pääle selle on käimas läbirääkimised Nõukogude Vene kunstnike küllatuleku suhtes.

Jaani kirikus:

25. nov. — Tallinna Jaani Oratooriumikoori poolt vaimulik kontsert surnutepäha puhul. Kaastegevad Jaani Oratooriumikoor U. Topman'i juhatusel, solistid Oberg (orel) ja H. Laan (viul).

Händel'i „Messias“

esmakordset ettekannet Eestis k ä r p i m a t a ja algupärasel kujul Händel'i instrumenteeringus (meil on eelistatud Mozarti'i instrumenteeringut) valmistab ette Paul Pressnikov oma Tallinna Pühavaimu kiriku juures töötava kooriga. Teose hiigeldimensioonide tõttu tuleb see ettekan- dele osakaupa, kolmel õhtul. Esimest osa pakutakse arvatavasti k. a. 2. detsembril. Lauljate huvi haruldase ette- võtte vastu on väga suur. See peegeldub ka koori astuda soovijate arvu kasvus ja elavas osavõtus harjutustest.

Kodumaist teatrikroonikat.

Esimesena Tallinnas avas uue hooaja „Töölisteater“, kus Fr. Põldroosi lavastusel tuli augusti kuu lõpul mängu vanameister Kitzberg'i draama „Enne kukke ja koitu“. Lavastus ei saavutanud erilist menukust, kuna näidendina on see Kitzberg'i nõrge- maid töid ja lavastus, vaatamata ettevõte- tud ümberkorraldustele tekstis ning mõ- nele õnnestunud lavapildile, ei annud mi- dagi uut.

„Estonia“ esimene sõnalavastus oli Hu- go Raudsepa „Roosad prillid“. Raudsepp on praegu meie viljakamaid näitekirjanik- ke (talt on ilmunud pärast „Mikumärdit“ igaks hooajaks uus töö), ning see produkt- siooni rõhkus kipub varjama teoste sisu- list väärtust ja lavalist küpsust. Kuid Raudsepa nimi ja näitlejate hää mäng ai- tasid kaasa, et „Roosad prillid“ leidsid väga elavat osavõttu.

„Vanemuine“ oli hooaja avanguks vali- nud Andres Särevi dramatiseeringu Eduard Vilde' meistriroomaanist „Mäeküla piima- mees“. Uudse lisana sama teose lavastu- sele Tallinnas käesoleval kevadel, läks „Mäeküla piimamees“ Tartus erilise selleks loodud saatemuusikaga, milline mõte ei tulnud aga kasuks lavastuse terviklusele.

Tallinna publik ootab huviga Draama- stuudio Rändteatri etendusi Tallinnas ok- toobri kuu lõpul, kuna tal siis avaneb või- malus võrrelda Hugo Raudsepa „Roosade prillide“ lavastust kahes teatris — „Esto- nias“ ja „Draamastuudios“. Veel enam: publikul on erakorraline juhus võrrelda Paul Pinna' ja Rudolf Klein'i ning Erna Villmer'i ja Mizzi Möller'i mängu, kes tõl- gitsevad ja kujundavad laval üht ja sama osa.

Omapärase rekordi on püstitanud „Va- nemuise“ teater. Poolteise kuu jooksul on antud 6 esietendust! Kahjuks ei ole

aga selline kiiretempoline produktsioon tul- nud kasuks kvaliteedile, ega ole see ka ka- suks aineliselt.

Käesoleval hooajal on kõigis provintsi- teatris uued kunstilised juhid. Sedapuh- ku on valitud kunstilise juhi vastutavale ja teatrile ilmet andvale kohale vilunud jõud, kel seisab seljataga mitmeaastane teatri- töö praktika ja tunnustus. Tulemused on eriti märkimisväärsed „Ugalas“. Esieten- dused lähevad väljamüüdu majadele publi- ku ovatsioonide saatel. Üldine publiku osavõtt on kasvanud, on märgatavalt tõus- nud mängu kunstiline tase. Sama häid tu- lemusi on saavutatud „Endlas“.

A. Adson'i „Elav kapital“ tuleb lähemal ajal esietendusele „Estonias“ Fr. Põldroosi lavastusel. Huvi selle näidendi vastu on teatriringkonnas suur. „Elav kapital“ tuli esilavastusele Viljandi „Ugalas“ ja saavu- tas sääl erakorralise menu, vaatamata näi- dendi lavalistele nõrkustele. „Vanemuise“, kus sama teos toodi välja suure kii- rusega ja pooltoorelt, ei leidnud aga lavas- tus hääd vastuvõttu arvustuselt. „Elav kapital“ on veel Pärnu „Endla“ ja Narva teatri repertuaaris.

Soome maailmakuulsusega kirjaniku Aleksis Kivi' 100-at sünnipäeva märkis eesti teater klassikalise „Nõmme kingsep- pade“ lavastamisega ja erilise austusõhtu korraldamisega „Estonia“ kontsertsaalis. Andres Särev oli leidnud „Nõmme kingsep- pade“ lavale toomiseks huvitava lavastu- võtte ja mängis ise pääosalist Eskot jõu- liselt ja suure usutavusega „Töölisteatris“.

Tallinna Rahvatülikool hakkab korralda- ma loenguid kirjandusest ja lavakunstist. Töökavas: loenguid ja arutlusi kirjandus- likest uudisteostest; selgitavaid ülevaateid hooaja kestel teatris mängitavaist näi- dendeist ja nende lavalisest ettekandest; vaidluskoosolekud lavakunstilisest proble- emist jne. Loengud on neljapäeviti kella 6—8 õhtul.

K. H. Hindrey' laulumäng „Koopartü- tel“, mis aastate eest läks suure menuga „Vanemuises“, on nüüd autori poolt põh- jalikult töötatud ja sõnastatud ümber ning tuleb mängu oktoobri kuu lõpul „Töölis- teatris“ Fr. Põldroosi lavastusel. Muu- sika Juhan Simmilt.

Esimese „teatrirahva balli“ korraldab Kutseliste Teatritegelaste Ühing 17. no- vembril Kunstihoones rikkaliku ja mitme- kesise eeskavaga. Sissetulek ballist läheb teatritegelaste „Puhkekodu“ soetamiseks.

E. R.

Pierre Benoit'

(1834—1901), flaami kuulsaima helilooja, 100. sünnipäeva pühitseti Belgias kõikjal suurima elevusega. Ettekandele tulid pea-aegu kõik Benoit' kaaluvamad teosed, miliseid ta ei ole loonud vähe: 4 operit, rida oratooriume, kantaate, koorilaule j. m. 12. kuni 19. augustini Antwerpenis korraldatud Benoit-nädala kestel avati heliloojale ausammas konservatooriumi lähedal, mille asutajaks ja kauaaegseks juhatajaks oli Benoit. Nagu kirjanik Conscience on flaami rahva õpetanud lugema oma emakeeles, nii on Benoit meie rahva pannud laulma," tähendas tabavalt üks peokõnelejaid. Püüdes rajada flaami rahva omamuusikat, jälgis Benoit teiste rahvuskoolide eeskujul, inspireerudes eriti Wagner'i, Liszt'i, Berlioz'i ideelistest ja tehnilistest saavutustest, avaldades sääljuures siiski küllalt selgroogu, iseseisvust, mille tõttu suurem osa ta töid praegugi osutuvad küllalt suure väärtusega opusteks.

Georg Henschel †

10. detsembril suri Inglismaal tuntud laulja, orkestrijuhataja ja helilooja Sir George Henschel. Isidor Georg Henschel oli poolt rahvusest, sündis 1850. a. Breslaus, õppis Konservatooriumides Leipzgis ja Berliinis, oli silmapaistvaks orkestrijuhatajaks Bostonis. 1890. a. asus ta püsivalt Inglismaale, kus hiljem tõsteti aadliseisusesse teenete eest inglise muusika alal. Henscheli enam kui 60 opusest olid populaarsed eriti ta soololaulud.

„Raadio-leppemärkide süüdi“

on kirjutanud Daani ringhäälingu tellimisel hiljuti keegi daani helilooja. Nagu teada, on igal ringhäälingul oma leppemärk, või motiiv, mis kuulub ettekannete vaheajadega, jaama kergemaks leidmiseks. Neist motiivest kavatakse mainitud daani eeskujul luua sümfonia ka Breslau noor helilooja Heinz Bierkowsky kohalises ringhäälingus ettekandmiseks ja — last not least! — enda tutvustamiseks laiemale kuulajaskonnale.

Leeds'i muusikapidustustelt,

mis aset leiavad s. a. oktoobris, pidi raadios edasi antama m. s. Verdi „Requiem“ ettekannet. Nüüd teatatakse, et ülekannet ei toimu, kuna Briti Ringhääling on pakunud ülekande eest tasuks vaid 150 naelsterlingit, ettekannet aga ise minevat maksma vähemalt £ 1000 (ettekande aparatuur: 300-liikm. koor, 100-l. orkester, neli esmajärgulist solisti — võrdluseks meie oludega).

Inglise muusikuid Venemaal

kontserteerima on kutsunud Dr. Heinz Unger, Leningradi ringhäälingu uus orkestrijuhataja. Kutsutud on m. s. John Hunt, Lionel Tertis, Leslie Heward, John Barbirolli. Ettekandele tuleb ka inglise muusikat.

Rahvusvahelist orelikongressi

peetakse 30. VIII — 2. IX Luxemburgis, kuulsale oreliehitaja Andreas Silbermann'i 200. surmapäeva mälestuse tähe all. Osa võtab rida silmapaistvaid oreliehitajaid, teadlasi ja virtuoose mitmelt maalt. Kongressi töö tulemused avaldatakse normiva tähtsusega „Juhtlausetes oreliehitajale ja -mängijale“.

„Uue Bachi-Seltsi“

traditsioonilised Bachi-pidustused (kiriku-, solistide ja kammerkontsertidega) peeti 6.—8. oktoobrini Bremenis. Kandvama isis esines Bremeni toomkiriku koor Richard Liesché juhatusel j. t.

Grammofon helilooja mälestuse jäädvustajana.

Kokkuleppel „Delius-Societyga“ (aadr.: 98, Clerkenwell Rd., London E. C) on „Columbia“ grammofoniplaatide tehase asunud hiljuti surnud silmapaistva inglise helilooja Frederic Delius'e tähtsamate koori- ja orkestriteoste ülesvõtmisele plaatidele, mis müügile lastakse albumite kaupa. Esimene album sisaldab orkestri-noktürnri „Paris“, ork.-balladi „Eventyr“, lõpustseeni operist „Koanga“ ja sere-naadi ning lõpustseeni näidendist „Hassan“. Ettevalmistusel on veel täielisi või osalisi ülesvõtteid Delius'e teostest: „Elu Missa“, „Appalachia“, „Sea Drift“, „Songs of Sunset“, „High Hills“, „North Country Sketches“, mõnest operist j. m.

Richard Strauss

on hiljuti, Saksa riikliku muusikakoja presidentina, avaldanud soovi (presidentide „soovid“ olevat käskudeks „väiksematele vendadele“), et tuleks keelata saksa suurmeistrite helitöödest kokkupandud popurriide võtmise avalike kontsertide kavva: neis esitatakse tõsiselt, väärtuslikku muusikat tükeldatult, moonutatult, maitset maha kiskuvat. Saksa muusikaringkonnad võtavad selle R. Strauss'i soovi vastu segatunnetega: õige ju on, et popurriivorm ei või sisaldada täisväärtuslikku muusikat, et ta tasandab teed teatud maitselabastusele,

kuid teiselt poolt on just popurriide kaudu palju hääd muusikat rahvale tehtud oma-aks. Hüljatud „vormitule“ popuriivormile võlgneb R. Wagner'gi ja ka — Richard

Strauss ise suuremat osa oma populaarsusest rahvahulkades. Popurrii täielik väljatõrjumine muusikast sarnaneb siin oksa saagimisele, millel saagija ise istub.

NALI NALJAKS

Keelepeksja.

Ühes meie muusikakoolis päritakse kord ühelt pasunaõpetajalt teateid kellegi noore pasunaõpilase edasijõudmise kohta.

„Õpib hästi, andi on, muusikalisust samuti, kuid teatav halb viga on tal: peksab liiga palju keelt!“ vastab õpetaja kahetse-des.

„Mõelge ometi! Niisugune tore, tasane poiss ja nii halb viga! Millal ta siis keelt peksab, kas tagaselja?“

„Ei, kohe tunnis, kõigi juuresolekul!“

„Oi, see on ju veelgi halvem! Imelik, tunnen teda hästi juba kaua, — ei ole ialgi midagi säärast tema juures pannud tähele. See halb viga on nähtavasti alles viimasel ajal omandatud.“

„Teate, mõnel inimesel on niisugune viga kohe sünnil saadud. Seda on väga raske kõrvaldada.“

„Siiski, see on viga, mis tingimata tuleb kõrvaldada, — see on ju väga piinlik, võib inimese karjääri täiesti hävitada. Peaksite kõnelema temaga väga tõsiselt neljasilmaall selle pärast.“

„Ah, olen õelnud seda temale küll neljasilmaall, küll kõigi kuuldes, olen töötanud, et temast ialgi ei saa pasunamängijat, kui ta nii palju keelt peksab, — midagi ei aita! Inimene lihtsalt ei saa oma keele üle valitseda!“

„Imelik! Ei tea, kas tal on millegipärast kellegi üle paha meel, tahab sellele halba teha või?.. Ega teie ei ole tähele pannud, kelle üle ta kõige enam keelt peksab?“

„Tähendab, kelle üle?“

„No-jaa! Keda ta kõige enam taga räägib?“

„Taga räägib? Ei-ei! Teie mõistate mind valesti: temal esineb mängimisel teatav defekt: lööb keelega vastu huulikut, — teate, saksa keeles öeldakse „Zungenschlag“.“

Kas see lugu ei ole küllalt õpetlik ses mõttes, et illustreerib meie muusika-terminoloogia puudulikkust? Sõna-sõnalised tõlked võõrkeeltest sageli on ebakohased, sageli aga koguni võivad tekitada halbu arusaamatusi.

Bachimaania.

Kõiki muusikamehi võib jagada kahte liiki: ühed austavad kirglikult Joh. Seb. Bach'i muusikat, teised ainult naudivad seda meeleldi. Kuigi ehk võhikule selline eraldamine ei näi küllalt konkreetseks, olgu siiski mainitud, et harilikult esimesse Bachi-liiki kuuluvad muusikamehed ei saa kuidagi aru, kuidas teise Bachi-liigi muusikud Bach'i puhul võivad olla nii jäiselt külmad, kuna teised jälle omakord ei suuda taibata, miks esimesed Bach'i puhul lähevad nii tuliseks. Ja sellest tekivad arusaamatused, konfliktid.

Hiljuti meil ühel kontserdil, mil kanti ette Bach'i teatav flöödi-teos, juhtunud kõrvuti istuma kaks meie tuntud muusikameest, üks esimesest, teine teisest Bachi-liigist.

Istunud nad, istunud vaikesse hardumuses, kuulates suure meistri võrratuid helisid, kõnelenud siis paar sõna ning sellele järgnenud II-se Bachi-liiki kuuluva muusikamehe kaunis tormakas ja haavunud ilmeha lahkumine kontsertsaalist keset ettekannet.

Ja kui siis saabunud vaheaeg, kurjustanud I-sse Bachi-liiki kuuluv muusikamees oma lahkunud kolleegi üle:

„Ma küsisin temalt, et kuidas Bach te pole vigagi! Või tema tahab olla diplomaeritud helikunstnik ja ütleb, et Bach'il ma meeldib ka, aga tema vastab, et noh, pole vigagi! Noh, ma küsisin siis temalt, et kas ta aru saab ka, mis pilli säääl laval praegu mängitakse!“

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keelatud.

PÄÄTOIMETAJA
JUHAN AAVIK

Tegev ja vastutav toimetaja
EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium: R. RITSING
A. ÜKSIP, E. REINING, A. LOORITS

Väljaandja *Eesti Lauljate Liit*, Tallinna, Lai 7, telefon 431-82

A.-S. „Ühiselu“ trükk, Tallinn, Pikk 42. 1934

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

Uudis! Kodumaa töö!

Vilepillid, suured ja väikesed trummid, ksilofonid, türgi trummid, hispaania gitarrid oleme valmis saanud ja soovitameme võistlemata hindadega

Keelpillid, nende osad, kastid ja keeled tuntud häduses alati saadaval.

Parandused hästi ja odavasti. Koolidele ja seltsidele suurcmal hulgal %/0

August Kristali

keelpillide tööstus.

Tallinn, V. Pärnu mnt. 12, tel. 462-60.



Dipl. helikunstnik
ARVID REDLICH

Klaveri- ja teooriatunnid, kontsertsaade.

Address:
Suur-Karja 9-2-a, Tallinn.
Kõnetunnid 11-12 ja 3-4



P. PRESSNIKOFF

Kontsert, saade, tunnid, klaver ja orel.

Tallinnas ja väljaspool.
Tallinn, Pikk 66-1.

AUGUST PERMANN

O-ü „Esto-Muusika“ ja Tallinna Konservatooriumi klaverimeister ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8-15, telef. 453-26.

NIINA MURRIK-POLONSKY

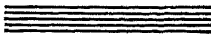
klaveristuudio

Tallinn, Tõnismägi 7. Tel. 449-58.

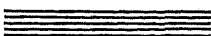
Kõnetunnid 9-10 ja 4-6.

Noote paljundab

kiirelt ja odavalt
paljundusbüroo



„Velox“



Tartus, G.-Adolfi 18
Asutatud 1919. a.

Töö puhas
ja korralik

Nõudke proove ja eelarveid!

Ilmus trükist

J. Tamverk

Avamäng

„Taavet ja Koljat“

puhkpillikoorige

Mängitav 15-19
pilliga

Hind E.L.L. liikmeile Kr. 3.75
teistele Kr. 4.75

EESTI LAULJATE LIIT

Tallinn, Lai tän. 7

Ilmus trükist J. ZEIGER

„Eesti Rahvaviisid“

Monograafia Hind Kr. 7.50

Monograafia on suurim ja põhjalikem teos eesti rahvamuusika üle.

Monograafia toob üle viiesaja tüübilise rahvaviisi koos nende igakülgse asjaliku analüüsiga.

Monograafia ulatab rahvale tagasi selle, mis rahvalt on korjatud.

Monograafia tiraaž peaaegu tervenisti on ette tellitud, mispärast vabamütügile tuleb vaid piiratud arv eksemplare.

Muusikasõbrad, raamatukogud, koolid, õpetajad!

Rutake selle huvitava teose tellimisega!

EESTI LAULJATE LIIDU KIRJASTUS

TALLINN, LAI TÄN. 7

Ei tohi puududa

ühelgi helikunstnikul, muusikasõbral
muusika-asutusel, raamatukogul, kul-
tuurisõbral

„Eesti Muusika Almanak I“

SISUS: huvitavaid artikleid meie omamuusika arengust viimaste aastate jooksul tuntumate muusikameeste sulest.

Informatsiooni osas: täieline eesti helitööde nimestik, ülevaade eesti muusika-asutistest, täieline eesti muusikategelaste nimestik ühes aadressidega, mütügil olev eesti muusikakirjandus j. p. m.

Hind Kr. 1.—

PÄÄLADU LAULJATE LIIDUS, TALLINN, LAI 7.